gemeente **Roermond**

AMBITIEUS AAN DE SLAG MET HET VERLEDEN

ERFGOEDVISIE
2024 - 2030

JANSSENS-HÖPPENER - 1911 - FOTO MONIEK WEGDAM

ERFGOEDVISIE- EN AMBITIES RICHTING 2030

Ons cultureel erfgoed staat midden in de samenleving. De gemeente Roermond wil de maatschappelijke en verbindende waarden van haar cultureel erfgoed optimaal benutten. Haar doel is zichtbaarheid, toegankelijkheid, beleefbaarheid van erfgoed en erfgoededucatie.

Dit willen we samen met erfgoedgemeenschappen realiseren; het erfgoed is tenslotte van ons allemaal. De gemeente Roermond kiest ervoor om richting 2030 aan de hand van onderstaande drie rode draden te werken. Deze rode draden zijn afgeleid uit de analyse van visie- en beleidsdocumenten en de opbrengsten van het participatietraject van deze erfgoedvisie.

Behoud en versterken van erfgoed

Zichtbaarheid, toegankelijkheid, beleefbaarheid van erfgoed en erfgoededucatie

Erfgoed is van ons allemaal

Woord vooraf

HET CULTUREEL ERFGOED IS VAN ONS ALLEMAAL

De Gemeente Roermond heeft een rijkdom aan erfgoed. Als tweede monumentengemeente van Limburg draagt Roermond zijn geschiedenis trots met zich mee.

ERFGOEDVISIE 2024 - 2030

Gevormd door haar ligging aan de kronkelende Maas, Swalm en Roer, is de gemeente op te delen in drie delen. Aan de westzijde strekken zich de Maas en de Maasplassen uit, in het midden slingert de bebouwing als een lint langs de Maas. Aan de oostzijde ontvouwt zich het uitgestrekte buitengebied, met glooiende akkerlanden, een omvangrijk industrieterrein en Nationaal Park de Meinweg. Ondanks het bescheiden grondoppervlak van Roermond, biedt de gemeente een enorme diversiteit aan (stedelijke) landschappen.

In de afgelopen decennia heeft de gemeente zich ingespannen om haar erfgoed te behouden – en met succes. De monumenten verkeren over het algemeen in goede staat van onderhoud. Het archeologie is planologisch beschermd en er zijn richtlijnen voor de beoordeling van ruimtelijke plannen binnen het beschermde stadsgezicht.

Om de beleving te versterken, zijn de Archeoroute en de Cuypersroute geïntroduceerd. Ook is er aanstraalverlichting voor monumenten en zijn er infopanelen geïnstalleerd en er zijn publicaties uitgegeven. Het Gemeentearchief, Cuypershuis en Historiehuis organiseren boeiende rondleidingen en tentoonstellingen. Daarnaast heeft er grondig archeologisch en bouwhistorisch onderzoek plaatsgevonden in verband met bouwprojecten in en rondom de binnenstad. Daarnaast dragen talloze vrijwilligers actief bij aan het behouden, toegankelijk maken en beleven van het erfgoed.

Nu breekt een nieuwe fase in de erfgoedzorg aan. Deze bestaat enerzijds uit het behouden van de goede staat van onderhoud van de monumenten en anderzijds uit nieuwe onderwerpen zoals beleidsontwikkeling op o.a. cultuurlandschappen.

De liefde en betrokkenheid die monumenteigenaren hebben voor de stad en hun eigendom vormt daarvoor een goed vertrekpunt. Ons erfgoed vormt de nalatenschap van onze voorgangers, en wij geven het graag weer door aan de volgende generaties.

Naast het reeds bestaande erfgoed ontstaat doorlopend nieuw erfgoed. De jonge bouwkunst uit de periode van de Koude Oorlog en de periode tussen 1965 en 1990 verdient onze aandacht. Daarnaast moeten we zeker trots zijn op ons immateriële erfgoed en de herinneringen daaraan levendig houden. Wie neemt bijvoorbeeld de handschoen op om de rijke geschiedenis van bedevaarten bij de Kapel in het Zand tastbaar te maken? Wat is het toekomstperspectief van onze monumentale kerken?

Van groot belang is het behoud van de ruimtelijke kwaliteit die Roermond zo aantrekkelijk maakt. Erfgoed speelt een grote rol in hedendaagse uitdagingen, zoals de overgang naar duurzame energie, het leefbaarder maken van wijken en het aantrekkelijker maken van de binnenstad. Het is van belang dat het erfgoed daarbij niet wordt verwaarloosd, maar juist als uitgangspunt, voorbeeld of bron van inspiratie wordt gezien. Op die manier kunnen mensen ook in de (nabije) toekomst blijven genieten, zich verwonderen en leren over al het moois dat de gemeente te bieden heeft. Laten we er samen de schouders onder zetten – het erfgoed is van ons allemaal!
De gemeente heeft grootse plannen, en ze kan het niet alleen: je bent van harte uitgenodigd om je steentje bij te dragen.

KELDER STADHUIS ROERMOND - FOTO MONIEK WEGDAM

VOORMALIGE COOP-MELKINRICHTINGENZUIVELFABRIEK ST.CHRISTOFFEL - 1957 - FOTO MONIEK WEGDAM

HET STADHUIS VAN ROERMOND - CA. 1200 - FOTO MONIEK WEGDAM

leeswijzer

HOOFDSTUK 1
legt uit waaruit cultureel erfgoed is opgebouwd en wat het belang van erfgoed is voor actuele opgaves waar Roermond voor staat. Ook wordt beschreven waarom we een Erfgoedvisie nodig hebben.

HOOFDSTUK 2
gaat over het proces om te komen tot de erfgoedvisie.

HOOFDSTUK 3
is een beleidsanalyse. Achtereenvolgens wordt het beleid van Rijk, provincie en de gemeente zelf geduid en hoe zich dat verhoudt met deze Erfgoedvisie.

HOOFDSTUK 4
geeft de visie van Roermond weer aan de hand van drie rode draden.

HOOFDSTUK 5
gaat over de beleidsvelden van erfgoed: archeologie, monumenten, beschermde gezichten, het cultuurlandschap en immaterieel en roerend erfgoed.

HOOFDSTUK 6
gaat tenslotte het over hoe we deze rode draden kunnen waarmaken. Een en ander leidt tot een voorstel voor een erfgoedagenda.

inhoud

HOOFDSTUK 1
Het belang van een erfgoedvisie 12

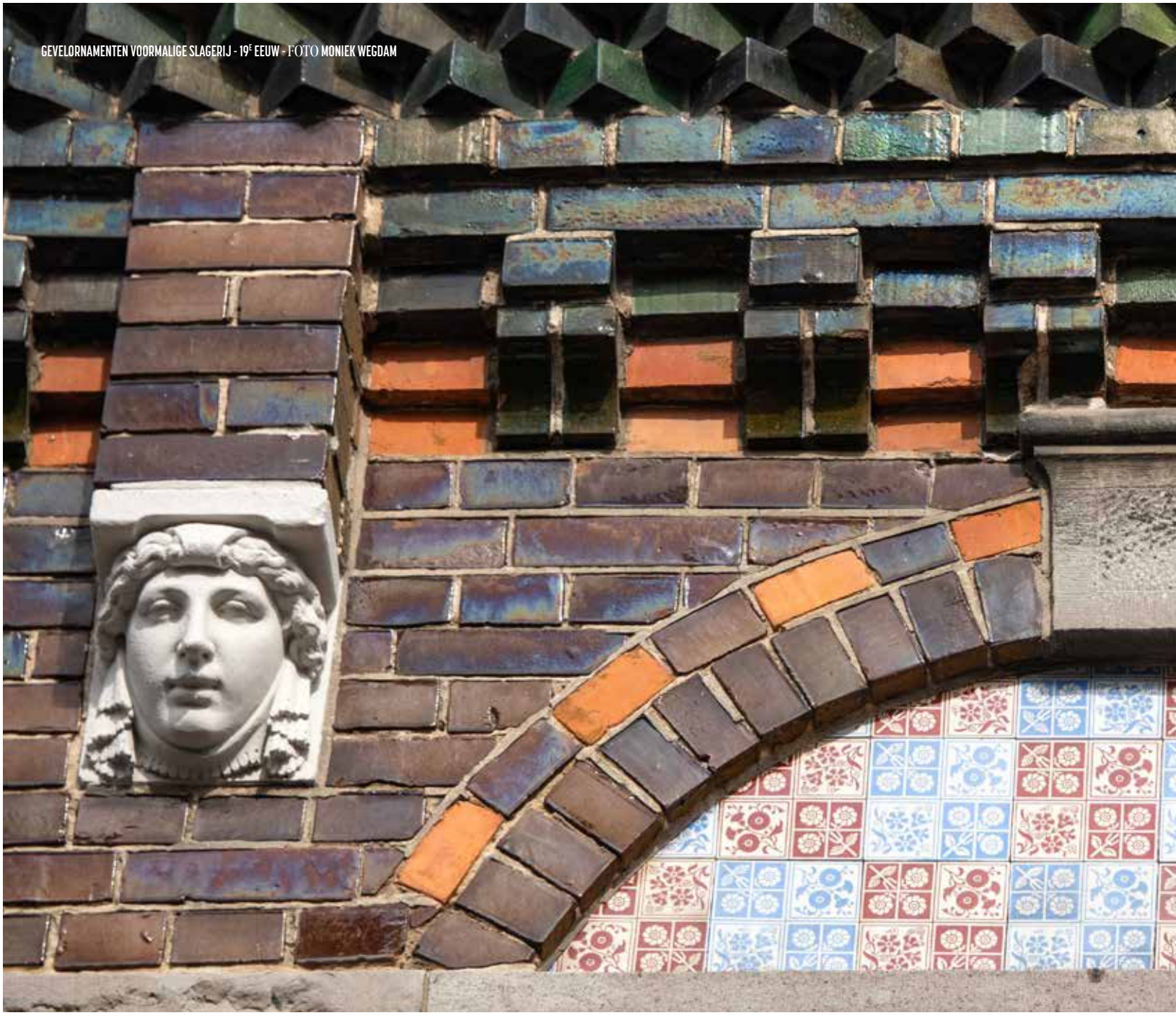
HOOFDSTUK 2
Proces en participatie 16

HOOFDSTUK 3
Samenhang met visie en beleid van Rijk, Provincie en Gemeente 20

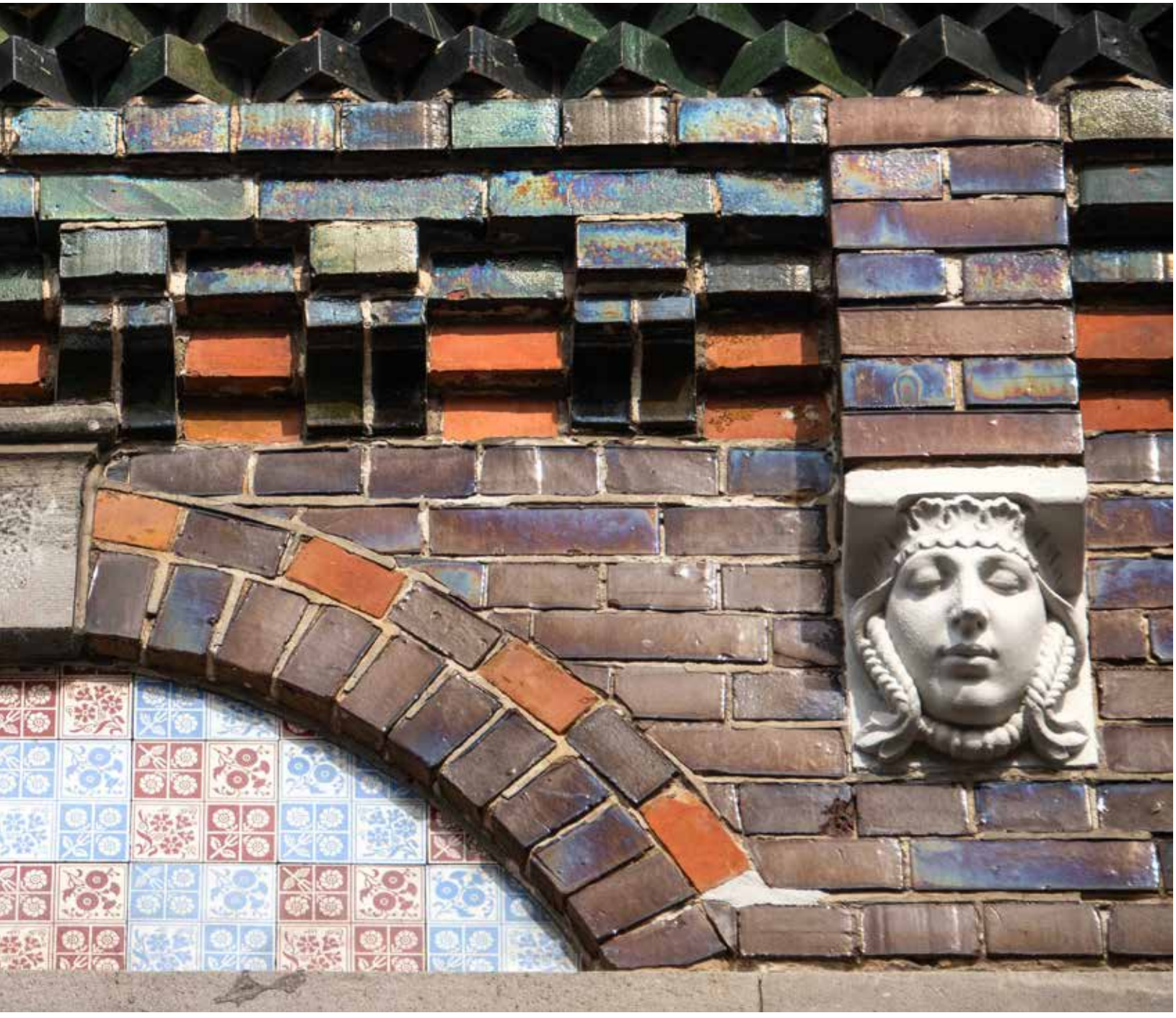
HOOFDSTUK 4
De Roermondse erfgoedvisie 28

HOOFDSTUK 5
De erfgoed beleidsvelden 32

HOOFDSTUK 6
Realisatie, de erfgoedagenda 82

GEVELORNAMENTEN VOORMALIGE SLAGERIJ - 19E EEUW - FOTO MONIEK WEGDAM

hoofdstuk 01

HET BELANG VAN EEN ERFGOED VISIE

BEELD DE RUIVERS UIT DE OPERA SJINDERHANNES
BEELDEND KUNSTENAARS WIJNAND THÖNISSEN EN DICK VAN WIJK FOTO MONIEK WEGDAM

1.1. WAARUIT BESTAAT ONS CULTUREEL ERFGOED?

Cultureel Erfgoed omvat de nalatenschap van het verleden, waarmee we leven in het heden. Deze nalatenschap geven we door aan toekomstige generaties, zodat ook zij ervan kunnen leren en genieten. Cultureel erfgoed heeft intrinsieke waarden die verbonden zijn met criteria zoals

GAAFHEID,
ZELDZAAMHEID,
CULTUURHISTORISCHE WAARDE
EN SCHOONHEID.

Het kan worden onderverdeeld in materieel (onroerend en roerend) en immaterieel erfgoed en omvat verschillende categorieën.

MATERIEEL ERFGOED > ONROEREND ERFGOED

> Rijksmonumenten;
> Gemeentelijke monumenten;
> Het bodemarchief [1];
> Beschermde gezichten [2];
> Cultuurlandschappen [3].

MATERIEEL ERFGOED > ROEREND ERFGOED

> Archiefstukken;
> Oldtimers;
> Oude machines;
> Archeologische vondsten:
> Museumcollecties, et cetera.

IMMATERIEEL ERFGOED:

> Verhalen;
> Gebruiken;
> Talen;
> Dialecten;
> Tradities.

Cultureel Erfgoed is van ons allemaal. Monumenten zijn doorgaans particulier eigendom, maar als samenleving hebben we ervoor gekozen om deze objecten aan te wijzen als beschermde monumenten. Zo kunnen we er allemaal blijvend van genieten.

KERAMISCH BEELD ARBEIDER OP DE SPOORTUNNEL - 1955
KUNSTENAAR THISSEN FOTO MONIEK WEGDAM

1.2. DE RELATIE EN HET BELANG VAN ERFGOED VOOR ACTUELE UITDAGINGEN

Cultureel erfgoed is uit historisch, wetenschappelijk, economisch, toeristisch, ecologisch, verbindend en inspirerend oogpunt van belang. Erfgoed draagt bij aan een goed leef- en verblijfsklimaat voor bewoners en bezoekers. Erfgoed is echter meer dan dat. Het zorgt ervoor dat mensen zich kunnen identificeren met een dorp, stad of gemeente, wat verbondenheid schept.

Mensen zijn vaak geïnteresseerd in de geschiedenis van hun eigen omgeving en leren daardoor van elkaar, waardoor erfgoedgemeenschappen ontstaan die zich inzetten voor het behoud van erfgoed. [4]

1.3. WAAROM DEZE VISIE EN WAT HEBBEN WE ERAAN?

Het Rijk geeft al enige jaren via de jaarlijkse Erfgoedmonitor aan dat Roermond geen actuele visie op het vlak van erfgoed heeft. Op sommige terreinen ontbreekt nog beleid:

Het beleid op het vlak van erfgoed dat de gemeente voert is vastgelegd in de volgende documenten:

- Beleid hoe we omgaan met onze monumenten;
- Beleid over hoe we omgaan met de beschermde gezichten;
- Beleid over hoe we omgaan met de historische landschappen.

Het beleid op het gebied van archeologie is niet meer actueel en zal aangepast moeten worden. Het beleid over hoe we omgaan met zonne-energie in relatie met monumenten en beschermde gezichten is wel actueel.
Hetzelfde geldt voor de subsidieregelingen en de procedures voor het aanvragen en verlenen van vergunningen en het aanwijzen van monumenten. Ook is er de Nota Beeldkwaliteit uit 2015 waarin welstandsregels opgenomen zijn m.b.t. sommige oude kernen en buurten.

Bovenstaande opsomming maakt duidelijk dat er stappen genomen moeten worden om het beleid te actualiseren. Een overkoepelende richting ontbrak echter. Deze Erfgoedvisie poogt deze richting te geven voor de middellange termijn richting het jaar 2030. De bijbehorende erfgoedagenda geeft inzicht in de concrete stappen die we ondernemen om dit te realiseren.

TEKENING **DE ROERKADE MET DE STEENEN BRUG, 1800 - 1859**

KAART **ROERMOND - 1702**

1 Het bodemarchief is het geheel van archeologische sporen van vooral menselijke bewoning en bewerking die in de bodem zijn achtergebleven en die nog in onverstoorde toestand verkeren.

2 Beschermde gezichten zijn door het Rijk aangewezen beschermde stads- of dorpsgezichten.

3 In Nederland is geen enkel landschap meer oorspronkelijk. Oernatuur is er niet meer! Alle landschap is feitelijk ingericht door de mens. Een cultuurlandschap is ontstaan door de activiteiten van mensen. Een cultuurlandschap bestaat uit inrichtingselementen als wegen, akkers en weilanden, parken en vijvers, huizen en fabrieken, dorpen en steden. In een cultuurlandschap kan natuur voorkomen.

4 Een erfgoedgemeenschap is een groep mensen die zich vanuit interesse en intrinsieke motivatie voor erfgoed formeert in een sociaal verband en zich op vrijwillige basis in haar vrije tijd bezighoudt met cultureel erfgoed.
Een erfgoedgemeenschap kan zowel bestaan uit een informele groep als uit een meer geïnstitutionaliseerde groep (in de vorm van een vereniging of stichting).
Een kenmerk van een erfgoedgemeenschap is dat het vaak gaat om een groep mensen met verschillende achtergronden. Een ander kenmerk is dat een erfgoedgemeenschap over het algemeen heel dynamisch is. Het is een open groep die gedurende de tijd kan veranderen van samenstelling.

ERFGOEDAVOND IN DE WIJK DE KAPEL - FEBRUARI 2023 - FOTO CHRIS MEYS

hoofdstuk 02

PROCES EN PARTICIPATIE

CAROLUSKAPEL - OUDSTE VERMELDING 1398 - FOTO MONIEK WEGDAM

De gemeente en de leden van het Monumentenoverleg hebben de ambitie om een Erfgoedvisie te ontwikkelen die breed wordt gedragen in de Roermondse erfgoedgemeenschappen en zo breed mogelijk daarbuiten. Het proces om tot deze visie te komen is vanaf de start vormgegeven in samenwerking met een werkgroep bestaande uit vier leden van het Monumentenoverleg.[5] Het verloop van dit proces was als volgt:

stap 01

VOORBEREIDING (OKTOBER 2022- JANUARI 2023)

De eerste stap bestond uit een analyse van wetgeving, beleidsbrieven en voorbeelden uit andere gemeenten en terreinbeherende organisaties door de leden van de werkgroep. Inzichten uit deze analyse zijn gedeeld in de werkgroep, die daarop een participatieproces heeft vormgegeven.

stap 02

OPEN AVONDEN (FEBRUARI- MAART 2023)

De tweede stap bestond uit drie open avonden voor inwoners. Tijdens deze avonden kregen de deelnemers eerst een presentatie over de wettelijke taken en de ideeën die bij gemeente en werkgroep leefden. Daarna volgde iedere keer een inspirerende lezing van een gastspreker, waarna er in interactieve sessies, per erfgoedcategorie, informatie werd opgehaald hoe de deelnemers tegen bestaande ideeën aankeken en wat voor nieuwe onderwerpen ze wilden agenderen.[6] De bijeenkomsten in de buurt de Kapel, de binnenstad en in Swalmen werden goed ontvangen. Ze waren ook drukbezocht met respectievelijk 25, 85 en 55 deelnemers.[7]

stap 03

TERUGKOPPELING OPEN AVONDEN, VERDIEPENDE GESPREKKEN EN PRIORITERING (APRIL TOT EN MET JUNI 2023)

De derde stap bestond uit een terugkoppeling van de verzamelde informatie en het voeren van verdiepende gesprekken met de volgende groepen:

- ambtenaren op het gebied van erfgoed van de grote Limburgse gemeenten zijnde Maastricht, Venlo, Sittard-Geleen, Heerlen en Weert;
- specialisten op het gebied van bouwhistorie en archeologie;
- de leden van het Monumentenoverleg;
- Roermondse ambtenaren op het gebied van cultuur, archief, musea, economie, vergunningverlening, planologie, duurzaamheid, landschap, ecologie, toerisme, stedenbouw en wonen.

Stap 04

VERKENNING VAN HET DRAAGVLAK

In juni 2023 vond een open avond plaats, waar de deelnemers aan de stappen twee en drie binnen elk van de vijf erfgoedcategorieën (te weten: archeologie, monumenten, beschermde gezichten, cultuurlandschappen en roerend en immaterieel erfgoed) vijf stemmen konden uitbrengen op de opbrengst van de participatie-avonden uit de vorige fase.

Deze methode is vervolgens ook toegepast tijdens de verdiepende gesprekken met het Monumentenoverleg en met de Roermondse ambtenaren om een beeld te krijgen van welke onderwerpen de meeste steun genieten in de samenleving. Hoofdstuk 5, geeft per erfgoedcategorie een globaal overzicht van de resultaten van de stemrondes en hoe deze zijn vertaald naar mogelijke projecten voor de komende jaren. In hoofdstuk 6 staat te lezen in welk jaar we welke projecten willen gaan oppakken.

5 Binnen de gemeentegrenzen van Roermond zijn veel belangenorganisaties op vlak van erfgoed actief. Zij overleggen al ruim vijfentwintig jaar iedere 6 weken met de gemeente in het zogenaamde Monumentenoverleg.

6 De gastsprekers waren Coen in het Panhuis voorzitter van Stichting Oude Kerkhof, Herman Kaiser (oud burgemeester van Roermond) en Toine Wuts voorzitter van de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen.

7 Dagblad de Limburger 7 maart 2023 “Roermondenaar maakt zich druk over beschermd stadsgezicht en Munsterplein: inspraakavond drukbezocht”.

ERFGOEDAVOND STADHUIS - MAART 2023 - FOTO CHRIS MEYS

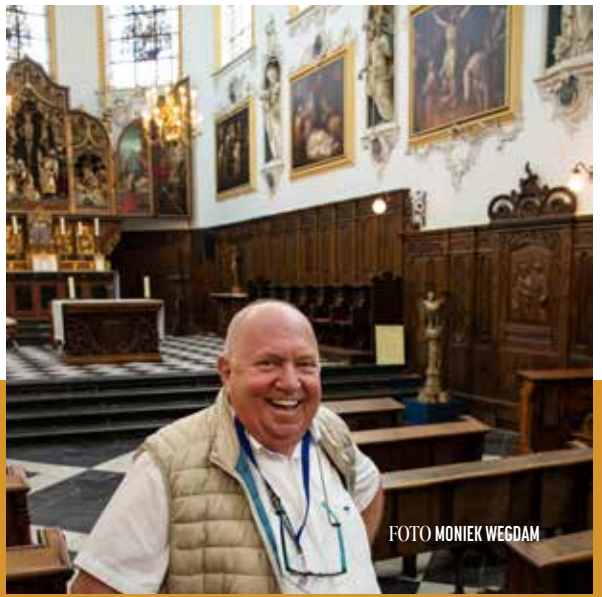

FOTO MONIEK WEGDAM

FUNS FIDDELERS **CAROLUSKAPEL**

De heer Fiddelers is afkomstig uit Noorbeek. Hij woont alweer heel wat jaren in Roermond. Zijn vrouw en hij wilden graag wonen in een historisch centrum met veel voorzieningen. Al weer heel wat jaren zet hij zich in voor diverse monumenten in de stad. Ze zijn uniek en brengen mensen samen. Het is wat een stad uniek maakt.

"Ze zijn uniek en brengen mensen samen.
Het is wat een stad uniek maakt"

Hij is vrijwilliger voor het Christoffelgilde. Zo treffen we hem vandaag in de Caroluskapel. De kapel, een van de topmonumenten van Roermond, is een verborgen plek in de stad, ook voor veel Roermondenaren. De heer Fiddelers geeft tekst en uitleg aan bezoekers. Hij geniet van de toevallige ontmoetingen en hoe erfgoed mensen weet te verbinden.

SCHILDERIJ 1750 - MOORD OP DE KARTUIZERMONNIKEN IN 1572

hoofdstuk 03

SAMEN HANG MET VISIE EN BELEID VAN RIJK, PROVINCIE EN GEMEENTE

Om het cultureel erfgoed te beschermen, te ontwikkelen en te beleven hebben het Rijk, de provincie Limburg en de gemeente Roermond een aantal visie- en beleidsdocumenten vastgesteld. De bestaande visie- en beleidskaders worden hieronder per overheidslaag beknopt behandeld.

3.1. SAMENVATTING RIJKSBELEID

Erfgoed borgen via de ruimtelijke ordening

Het Rijk blijft de koers volgen om erfgoed via de ruimtelijke ordening te beschermen in bestemmingsplannen (vanaf 2024 omgevingsplannen). Sinds de beleidsnota Modernisering Monumentenzorg uit 2012 is het verplicht cultuurhistorie mee te wegen en te verankeren in bestemmingsplannen. De wettelijke kaders hiervoor zijn de Erfgoedwet en vanaf 2024 de Omgevingswet. De Erfgoedwet gaat over roerend cultureel erfgoed en de aanwijzing van rijksmonumenten.
De Omgevingswet heeft betrekking op de omgang met onroerend erfgoed. Na het van kracht worden van de nieuwe Omgevingswet moet erfgoed ook geborgd zijn in het Digitale Stelsel Omgevingswet.

GOTISCH HUIS - 16E EEUW FOTO MONIEK WEGDAM

Gebiedsgerichte erfgoedzorg en inspiratie voor actuele uitdagingen

Op grond van de Omgevingswet krijgt monumentenzorg voortaan een benadering op gebiedsniveau in plaats van een benadering op objectniveau. In de vergunningverlening moet de omgeving van het monument worden betrokken. Dit wordt ook wel de biotoop van het monument genoemd. Het principe van behoud door ontwikkeling, afkomstig uit de Nota Belvedère (1999), wordt verder opgepakt.

Erfgoed is verbonden met de uitdagingen van onze tijd en kan bijdragen aan of inspiratie zijn voor een antwoord op een ruimtelijk vraagstuk. Nederland kan hierbij vertrouwen op een grote traditie van creativiteit en ontwerp. Het kabinet versterkt de relatie tussen erfgoed, ruimte en leefomgeving in trajecten zoals de Omgevingswet, de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), het Deltaprogramma en het Energie- en Klimaatakkoord.

Het belang van erfgoedparticipatie en burgerinitiatief

Erfgoed heeft historische, verbindende en leefomgeving gerelateerde waarden voor de samenleving in het algemeen en erfgoedgemeenschappen in het bijzonder. Cultureel erfgoed is van iedereen en moet ook toegankelijk zijn op grond van het Europese Verdrag van Faro, dat erfgoedparticipatie bevordert. De migrantengeschiedenis en het daarmee samenhangende erfgoed is volgens dit verdrag vaak onvoldoende in beeld. Het verdrag benadrukt daarnaast dat (het aanwijzen van) cultureel erfgoed niet alleen een zaak van experts kan zijn; erfgoedgemeenschappen moeten door middel van participatie en burgerinitiatief een grote rol spelen in alle aspecten van het erfgoedbeleid. Een goede digitale opslag en toegankelijkheid van gegevens is daarbij essentieel.

Het immaterieel erfgoed van levende tradities, verhalen, gebruiken en ambachten (volkscultuur) is ook van grote waarde. De samenhang tussen bijvoorbeeld monumenten en sagen, tradities of geschiedenis versterkt elk afzonderlijk erfgoed. Hoewel het Verdrag van Faro (2005) veel aandacht krijgt vanuit de Rijksoverheid, heeft Nederland dit Europese verdrag nog niet formeel ondertekend. De intentie om dit alsnog te doen is uitgesproken.

Thema's die extra aandacht vergen en krijgen zijn:

- duurzaamheid (verduurzaming van monumenten) in het kader van de grootschalige energieopwekking in het landschap;
- religieus erfgoed, waardevolle interieurs, agrarisch en groen erfgoed;
- het aanwijzen van nieuwe monumenten uit de Tweede Wereldoorlog, Koude Oorlog, herinneringserfgoed en Post 65 architectuur en stedenbouw [8];
- nieuwe uitgangspunten voor de Nationale Parken, en versterkte samenhang tussen natuur, landschap en cultureel erfgoed (Nationale Parken Deal).

Het landelijke beleid betekent concreet dat de gemeente:

- erfgoed moet beschermen via bestemmings- en omgevingsplannen;
- erfgoed moet borgen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet;
- monumenten anders, namelijk met een focus op het gebied in plaats van individuele objecten, moet beschermen en daar een eigen definitie voor moet bepalen;
- wordt opgeroepen om nieuwe categorieën van erfgoed aan te wijzen;
- wordt opgeroepen om erfgoed als inspiratiebron te gebruiken bij eigentijdse uitdagingen;
- wordt opgeroepen om erfgoedgemeenschappen door middel van participatie en burgerinitiatief een grote rol te laten spelen in alle aspecten van het erfgoedbeleid;
- wordt opgeroepen om erfgoed beter toegankelijk te maken.

bronnen

- Verdrag van Faro 2005 (nog niet ondertekend door Nederland maar wel intentie daartoe geuit);
- Modernisering monumentenzorg (2012);
- Visie erfgoed en ruimte - Kiezen voor karakter (2016);
- Erfgoedwet (2016);
- Erfgoed telt - De betekenis van erfgoed voor de samenleving (2018);
- Beleidsbrief 28 april 2020 Minister van Cultuur aan de Tweede Kamer;
- (Beleidsreactie verkenningen erfgoedthema's archeologie, militair erfgoed, herinneringserfgoed en erfgoed van na 1965);
- Omgevingswet (2024).

8 Het gaat hier om de periode 1965-1990. Het Rijk wil rijksmonumenten aanwijzen en roept de gemeenten op te inventariseren en ook zelf gemeentelijke monumenten aan te wijzen.

DE STEENEN TRAPPEN - 1666 - FOTO MONIEK WEGDAM

3.2. SAMENVATTING PROVINCIAAL BELEID

De provincie voert beleid op het gebied van archeologie, monumenten en immaterieel erfgoed. De provincie Limburg geeft uitvoering aan het rijksbeleid en legt een aantal accenten die typerend zijn voor onze provincie. Er wordt vooral ingezet op het zichtbaar maken van archeologie, monumenten en immaterieel erfgoed, waarbij de betrokkenheid van de samenleving van belang is.

Publieksbereik, publieksparticipatie en het stimuleren van de inzet van erfgoedvrijwilligers, verenigingen en stichtingen zijn uitgangspunten van het beleid. Het wettelijk verplichte (digitale) ontsluiten van erfgoed in het Digitaal Stelsel Omgevingswet, het via (digitale) weg vertellen van verhalen over erfgoed, en het benutten van resultaten van archeologisch onderzoek zijn andere belangrijke speerpunten van het beleid.

Voor het onderhoud, de restauratie en herbestemming van kerken en andere rijks- en gemeentelijke monumenten (zoals het Roermondse Kruiswegpark), heeft de provincie eigen subsidieregelingen. Daarnaast is er een subsidieregeling voor interieurs. Verder zet de provincie zich in op het vlak van verduurzaming en het beter toegankelijk maken van monumenten, en helpt ze via het Erfgoedlab bij complexe herbestemmingstrajecten.

De provincie heeft blijvende reguliere taken zoals het geven van advies op plannen voor wijzigingen of sloop van rijksmonumenten die buiten de bebouwde kom liggen. Ook heeft zij een toezichthoudende taak op de gemeenten.

Concreet betekent het provinciaal beleid:

- Dat de provincie toezicht houdt op de gemeenten;
- Dat de provincie adviesrecht heeft op sloop- en wijzigingsplannen van rijksmonumenten buiten de bebouwde kom;
- De provincie diverse subsidieregelingen aanbiedt waarin naast onderhoud, de restauratie en herbestemming van monumenten ook publieksbereik, publieksparticipatie en het stimuleren van de inzet van erfgoedvrijwilligers, verenigingen en stichtingen uitgangspunten van beleid zijn.

bronnen

- Archeologiebeleid provincie Limburg 2020-2023 ‘De kracht van Archeologie, ontsluiten, vertellen, verbinden, toepassen’;
- Beleidsprogramma Monumenten 2020-2023;
- Erfgoedbeleid provincie Limburg.

DETAIL DE STEENEN TRAPPEN - 1666 - FOTO MONIEK WEGDAM

SEINHUIS VAN DE SPOORWEGEN FOTO MONIEK WEGDAM

3.3. SAMENVATTING BELEID GEMEENTE ROERMOND

De belangrijkste gemeentelijke beleidsvisie is de integrale Toekomstvisie 2030, die de algemene ontwikkelingskoers van de gemeente richting 2030 vormt. Deze visie bestaat uit vijf thema's. De historische binnenstad aan het water, in samenhang met de Maasplassen en het Designer Outlet Center, is één van de vijf thema's. De in 2023 vastgestelde Omgevingsvisie Roermond is daar de ruimtelijke vertaling van. Beide documenten onderschrijven het belang van erfgoed als onderscheidende kwaliteit voor de stad. Cultuurhistorie moet meer betrokken worden bij het stadsontwerp, want het voegt beleving toe en verbindt mensen. Het verleden kan daarbij dienen als inspiratiebron voor hedendaagse uitdagingen.

Voor Roermond is de Nota Actief Burgerschap relevant; deze beschrijft de wijze waarop de gemeente omgaat met haar inwoners en partners in de stad. Samen met onder andere inwoners, instellingen, bedrijven, medeoverheden en onderwijsinstellingen werkt de gemeente aan haar doelstellingen. Bij beleidsvorming en uitvoering betrekt de gemeente, waar mogelijk, haar inwoners.

Ook de Cultuurvisie is van belang voor onze gemeente; hierin zijn al enkele uitgangspunten voor de erfgoedvisie geformuleerd, om cultuur en erfgoed van waarde laten zijn voor zoveel mogelijk mensen in de gemeente. Daarnaast moet de gemeente zich inzetten voor de (digitale) zichtbaarheid, beleving, promotie, onderhoud en verduurzaming van fysiek erfgoed, en cultuur- en erfgoededucatie op en na school. Samen geven we meer kleur aan Roermond en bereiken we een groter publiek door vernieuwing en verbinding met andere beleidsdomeinen. Nieuwe vormen van cultuur krijgen ruimte naast traditionele cultuuruitingen. Er wordt meer geïnvesteerd in cultuur en erfgoed.

Parallel aan de totstandkoming van de Erfgoedvisie is een plan van aanpak Toekomstvisie voor het Cuypershuis geschreven en een Gebiedsprofiel voor de binnenstad opgesteld. In het Gebiedsprofiel

zijn uitgangspunten benoemd om de historie van de binnenstad meer als vertrekpunt voor nieuwe ontwikkelingen te gebruiken. Voor het Cuypershuis wordt de basis op orde gebracht en de komende jaren een ontwikkeltraject doorlopen. Roermond heeft er qua werkwijze voor gekozen om Opgavegericht te werken. Er is reeds beleid op het vlak van erfgoed op het vlak van de omgang met zonne-energie op monumenten en in de beschermde gezichten (uit 2023), een subsidieregeling voor erfgoed (uit 2023), een Nota Beeldkwaliteit 2015 en er is de Erfgoedverordening 2023.

Concreet betekent het gemeentelijk beleid:

- Dat we primair werken aan erfgoed binnen de opgaven 'transformatie binnenstad', 'duurzame samenleving' en 'kansrijke en inclusieve samenleving;
- Dat we onze inwoners, waar mogelijk, bij beleidsvorming en uitvoering betrekken;
- Dat we subsidies verstrekken aan bepaalde categorieën gemeentelijke monumenten, klein religieus erfgoed en activiteiten van derden die ons erfgoedbeleid ondersteunen;
- Dat er voor de binnenstad een gevelsubsidieregeling komt.

bronnen

- Toekomstvisie Roermond 2030 (2016);
- Omgevingsvisie, (2023);
- Nota Actief Burgerschap (2015);
- Beleidsregel erfgoedsubsidies Roermond (2023);
- Erfgoedverordening 2023;
- Cultuurvisie Roermond (2023);
- Gebiedsprofiel binnenstad (2023);
- Plan van Aanpak Toekomstvisie Cuypershuis (2023).

VRIJWILLIGERS ARCHEOLOGIE ROERMOND GLASVONDST IN DE CATTENTOREN FOTO TON LUPAK

hoofdstuk 04

DE ROER MONDSE ERFGOED VISIE EN AMBITIES

ARCHEOLOGISCHE VONDST **ROMEINSE HELM - JAAR 100**

ERFGOEDVISIE- EN AMBITIES RICHTING 2030

Ons cultureel erfgoed staat midden in de samenleving. De gemeente Roermond wil de maatschappelijke en verbindende waarden van haar cultureel erfgoed optimaal benutten. Haar doel is om het erfgoed te behouden en te versterken en zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar te maken. Erfgoed draagt bij aan een goede ruimtelijke kwaliteit. Erfgoededucatie vinden we van groot belang om mensen kennis te laten opdoen van hun eigen leefomgeving en geschiedenis.

Dit willen we samen met erfgoedgemeenschappen realiseren; het erfgoed is tenslotte van ons allemaal. De gemeente Roermond kiest ervoor om richting 2030 aan de hand van onderstaande drie rode draden te werken. Deze rode draden zijn afgeleid uit de analyse van visie- en beleidsdocumenten en de opbrengsten van het participatietraject van deze erfgoedvisie.

1 BEHOUD EN VERSTERKEN VAN ERFGOED

Onze nalatenschap geven we door aan toekomstige generaties, zodat ook zij ervan kunnen leren en genieten, en haar kunnen bewonderen. Om erfgoed maatschappelijke betekenis te geven, zal het op de eerste plaats nog beschikbaar moeten blijven. De context van het erfgoed is daarbij van belang; de omgeving van een monument. We zetten in op ruimtelijke kwaliteit waarbij nieuwbouw in beschermde gezichten zich moet voegen in het bestaande weefsel.

Het behoud komt ook tot uiting in het wettelijke takenpakket. Variërend van het bewaren van archieven en museale stukken in een goed beveiligd klimatologisch depot tot het stellen van regels over het gebruik van monumenten en de bodem. Het behoud van erfgoed heeft een intrinsieke waarde. Erfgoed wordt bewaard om zijn schoonheid, gaafheid, wetenschappelijke waarde, cultuurhistorische waarde en zeldzaamheidswaarde. Het behoud wordt gestimuleerd door regelgeving en subsidieverlening.
De wettelijke taken worden uitgevoerd door de gemeente. We nodigen expliciet wel de samenleving uit om ons te helpen het erfgoed te behouden en versterken. Met versterken bedoelen we ook extra inspanningen van de zijde van de gemeente boven het wettelijke kader. Zo verlenen we subsidies aan bepaalde categorieën monumenten.

2 ZICHTBAARHEID, TOEGANKELIJKHEID, BELEEFBAARHEID VAN ERFGOED EN ERFGOEDEDUCATIE

Uit het participatietraject is gebleken dat de wens bestaat om erfgoed meer onder de aandacht te brengen. Er is zoveel moois en interessants te tonen. Helaas is dat nu nog vaak verborgen in depots of opgetekend in onderzoeksrapporten. Daarnaast weten mensen niet altijd wat ze zien, waardoor prachtige verhalen en geschiedenissen aan hen voorbijgaan. Erfgoededucatie kan hierin een waardevolle bijdrage leveren.
Toegankelijkheid gaat over het wegnemen van fysieke en niet-fysieke belemmeringen.
Het zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar maken van erfgoed heeft een economisch-recreatieve en toeristische waarde. Ook zorgt het voor identiteitsvorming, daarom hecht de gemeente veel waarde aan erfgoededucatie.

Uitvoering geven aan deze twee rode draad is niet wettelijk verplicht. De gemeente nodigt de samenleving daarom nadrukkelijk uit om processen en projecten te starten. Per proces en project bekijkt de gemeente wat haar rol is. Dat kan de ene keer een leidende rol zijn en de andere keer faciliterend door middel van een subsidie of personele inzet. De gemeente kan er ook voor kiezen om het los te laten en geen bemoeienis te hebben.

3 ERFGOED IS VAN ONS ALLEMAAL

Samen met de erfgoedgemeenschappen bepaalt de gemeente wat doorgegeven wordt aan de volgende generaties. Dat is niet alleen het gedachtengoed van het Verdrag van Faro, maar vloeit ook voort uit wat we meenemen uit de participatie rondom deze erfgoedvisie.

Participatie en burgerinitiatieven moeten een grotere rol krijgen in alle aspecten van het erfgoedbeleid. De gemeente Roermond omarmt het Verdrag van Faro waarin de term erfgoedgemeenschappen wordt gehanteerd. Dit is bedoeld als een brede definitie om ruimte te bieden aan veel verschillende soorten groepen met interesse in erfgoed.

Erfgoed heeft een verbindende en maatschappelijke waarde die de doelstellingen van de gemeente op het sociale en welzijnsvlak onderschrijven en ondersteunen. Deze rode draad geeft aan welk belang de gemeente hecht aan samenwerking, burgerinitiatief en participatie. We benadrukken daarbij dat het erfgoedbeleid alleen kan slagen dankzij de vele vrijwilligers die actief zijn binnen onze gemeente. We dagen de samenleving daarbij ook uit om haar verantwoordelijkheid te nemen en de zorg voor het erfgoed niet aan anderen over te laten.

„Gemeente Roermond omarmt het gedachtegoed van Faro„

DOORWERKING VAN ONZE VISIE

De keuze van de gemeente om ergens wel of geen capaciteit en middelen op in te zetten, hangt af van de mate waarin een proces of project een wettelijke taak is en of deze aansluit bij de rode draden.
In hoofdstuk 6 wordt zichtbaar hoe we de komende jaren uitvoering denken te geven aan de rode draden op basis van de ingebrachte erfgoedambities.

HET SPORTMONUMENT - 1984
KUNSTENAAR PAUL VINCKEN FOTO MONIEK WEGDAM

VOORMALIGE COOP WINKE FOTO MONIEK WEGDAM

KASTEEL HILLENRAAD - 1767 - FOTO RAAP

hoofdstuk 05

DE ERF GOED BELEIDS VELDEN

DE GEMEENTE ROERMOND HANTEERT, NET ALS DE RIJKSOVERHEID, VIJF ERFGOEDBELEIDSVELDEN:

ARCHEOLOGIE

MONUMENTEN

BESCHERMDE GEZICHTEN

CULTUURLANDSCHAPPEN

ROEREND EN IMMATERIEEL ERFGOED

In de volgende hoofdstukken wordt van elk beleidsveld een algemene introductie gegeven, voorzien van de actuele wetgeving en, voor zover aanwezig, het Roermondse beleid. Vervolgens wordt de opbrengst van de diverse participatiesessies per categorie gebundeld en geprioriteerd weergegeven.

Per erfgoedbeleidsveld benoemen we onze doelstellingen aan de hand van de opbrengst, gecombineerd met ons beleid. De inbreng is geanalyseerd, beoordeeld en vertaald in de erfgoedambities richting 2030. Deze worden per project kort toegelicht. De planning van deze projecten treft u aan in hoofdstuk 6, de Erfgoedagenda.

INVOERING OMGEVINGSWET

Naast de erfgoedwensen zijn er de wettelijke taken die per erfgoedveld benoemd worden. Een grote wijziging die voor alle fysieke erfgoedvelden geldt, is de invoering van de Omgevingswet. Diverse bestaande gemeentelijke regelgeving moet herzien worden. De wet rekt de bescherming van monumenten verder op. Ook ontwikkelingen in de biotoop van het monument moeten worden beoordeeld. Aan gemeenten de taak te bepalen hoe ver die biotoop reikt om de kwaliteit van de omgeving te kunnen beschermen en een uitgangspunt van planvorming te maken.

HUIS EN WERKPLAATSEN VAN DE ARCHITECT P.J.H. CUYPERS - 1853 - FOTO PETER KESSELS

hoofdstuk 5.1

ARCHEO

LOGIE

Introductie

In de afgelopen decennia is er ontzettend veel gebouwd en aangelegd in en om Roermond. Denk alleen al aan de grote projecten Reconstructie Singelring, Reconstructie N280, Jazz-City, bedrijventerrein Zuidelijke stadsrand, Musschenberg en Oolderveste. Maar ook in de Roermondse binnenstad is veel archeologisch onderzoek uitgevoerd als gevolg van diverse bouwprojecten.

De gebiedsontwikkelingen van het Karthuis, het Quartier Damianus, de Rekenkamer, de Lombardije, de Steenen Trappen, de Roerkade en de renovatie van het Munsterplein, de H&M-locatie Varkensmarkt en de reconstructie van de Markt zijn daar voorbeelden van. In de hele gemeente zijn sinds het midden van de jaren 1990 al bijna vijfhonderd archeologische onderzoeken uitgevoerd.

Waar mogelijk proberen we de archeologische kennis toegankelijk te maken voor een breed publiek. In de afgelopen jaren hebben we als gemeente de archeologie onder de aandacht gebracht door aan te sluiten bij de Archeoroute Limburg. Bij de H&M-locatie aan de Varkensmarkt zijn twee waterputten behouden en zichtbaar gemaakt voor het winkelend publiek door middel van een glazen vloer. In het Historiehuis zijn diverse vondsten te zien uit opgravingen, zoals de sporen van varkenspootjes die in de Neerstraat voor de openbare bibliotheek zijn ontdekt bij het planten van een boom, en de leistenen vloer uit de opgraving bij het project Rekenkamer. Daarnaast ondersteunde de gemeente projecten die heemkunde-verenigingen organiseerden in het kader van de Nationale Archeologiedagen. Ook het “Glasjaar” dat in 2019 georganiseerd werd naar aanleiding van twee spectaculaire archeologische glasvondsten is het vermelden waard.

GILDENTEKENS KELDER STADHUIS ROERMOND FOTO MONIEK WEGDAM

WETTELIJKE TAKEN

De wetgeving, waaronder het Verdrag van Malta en de Erfgoedwet, heeft als uitgangspunten dat archeologische vondsten het beste in de bodem behouden kunnen worden. De verstoorder van het bodemarchief moet als financiële prikkel om zijn plannen aan het behoud van de archeologie aan te passen de volledige kosten van archeologisch onderzoek dragen. Archeologische waarden moeten expliciet worden meegewogen in de ruimtelijke planvorming en haar besluitvorming en waar mogelijk worden ontzien. Tevens voorziet het verdrag van Malta in een informatieplicht met uitwisseling van de meest recente gegevens. Ook verplicht dit verdrag tot voorlichting aan het publiek en tot publieksgerichte ontsluiting van archeologische waarden.

Al het archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd door gecertificeerde bedrijven, waarbij de gemeente als bevoegd gezag verantwoordelijk is voor de uitvoering van het rijksbeleid. De gemeente bepaalt of er wel of geen archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd, en begeleidt het proces van bureauonderzoek tot en met een eventuele opgraving.

De initiatiefnemer van ruimtelijke plannen is verantwoordelijk voor de uitvoering van een verplicht gesteld onderzoek en betaalt de kosten van dat onderzoek. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed houdt zich bezig met beleid rondom archeologie op vlak van behoud, beheer, en het toegankelijker maken van archeologisch erfgoed. Zodra vondsten worden aangetroffen, wordt de provincie eigenaar. De vondsten worden bewaard in het provinciale depot in Heerlen.

SPEER ARCHEOROUTE FOTO MONIEK WEGDAM

BESTAAND GEMEENTELIJK BELEID

In de Nota Archeologie 2011 staat het gemeentelijk archeologiebeleid. De gemeente heeft in de nota een vijftal onderzoeksthema's benoemd. De onderzoeksthema's zijn:

1. de oudste bewoning en ontstaan van de verschillende kernen;
2. rivieren in Roermond;
3. infrastructuur, handel en defensie;
4. locale productie, kunst en nijverheid;
5. cultusplaatsen en religie.

De thema's hebben een gemeentebreed, regionaal of landelijk karakter. Wanneer archeologisch vervolgonderzoek naar verwachting geen of weinig nieuwe kennis met betrekking tot een van deze thema's zal opleveren kan het college besluiten een archeologisch vervolg-onderzoek niet verplicht te stellen.

FOTO MONIEK WEGDAM

CATHY NI CHEALLAIGH **GEMEENTEARCHIEF**

"Mysteries zijn de wereld nog niet uit. Dat is zeker ook het geval met archeologie"

In de archeologische wereld van Roermond kun je niet om Cathy Ni Cheallaigh heen. Deze bevlogen Ierse werkt al heel wat jaren voor het gemeentearchief en heeft bijzondere belangstelling voor de archeologie. Ze zegt "Mysteries zijn de wereld nog niet uit. Dat is zeker ook het geval met archeologie".

In 2004 werden er werkzaamheden op de Roermondse Markt uitgevoerd en verscheen er geheel onverwacht een strook mergelmuur midden op de Markt! Er werd voorzichtig dieper gegraven en inmiddels stroomden toeschouwers en de pers toe. Een diepe kelder kwam tevoorschijn!

Dagelijks werden meer muren ontdekt en archeologische vondsten gedaan, grotendeels daterend uit de 12e tot 14e eeuw. Zoals deze kan met reliëf. Wie zou geloven dat je na 900 jaar nog een grapje van de maker van dit object zou kunnen waarderen. Op deze kan staat een arme soldaat in militair tenue die zegt: "Ik zit altijd zonder geld, dat moeten zij weten die dit lezen." "Zou ik een held zijn had ik de buidel". Dit soort vondsten maakt voor mij de archeologie zo fascinerend.

WELKE ERFGOEDAMBITIES MET BETREKKING TOT ARCHEOLOGIE ZIJN OPGEHAALD?

Overdracht van kennis naar nieuwe generatie via kant en klare pakketten voor het onderwijs.

Op locatie van vondsten archeologie zichtbaar maken.

Ondersteuning van amateurarcheologen en andere vrijwilligers.

Publieks archeologie in de wijk.

Synthese stadsontwikkeling van Roermond.

Archeologische vondsten tentoonstellen in Roermond.

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK NEERSTRAAT FOTO TON LUPAK

Doelstelling(en) op het vlak van archeologie

De gemeente streeft ernaar om de archeologie zoveel mogelijk in situ (in de grond) te bewaren. Wanneer de bodem toch verstoord wordt, proberen we onderzoek gericht en doelmatig uit te voeren aan de hand van onze onderzoeksthema's. Interessant onderzoek, vindplaatsen en vondsten maken we voor een breed publiek zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar.

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK REKENKAMER FOTO GUUS GAZENBEEK

WAAR WERKEN WE AAN MET BETREKKING TOT ARCHEOLOGIE?

Project Groene Poort St. Jansstraat

Er wordt gewerkt aan een project om ter plaatse van de Pastoorswal-St. Jansstraat een groene poort te creëren, bestaande uit een combinatie van bomen met Cortenstaal. Dit project heeft als doel deze entree van de stad en de zijde waar de vestingwerken het meest tot leven komen beter beleefbaar te maken. Naast de verbeelding van het erfgoed op een eigentijdse wijze, zorgt de groene poort voor een aantrekkelijke entree van de stad en helpt de vergroening tegen de hittestress.

Synthese stadsontwikkeling van Roermond

In de afgelopen dertig jaar zijn er talrijke archeologische en bouwhistorische onderzoeken uitgevoerd in de historische binnenstad. Het is echter onduidelijk welke nieuwe inzichten in de geschiedenis en de ontwikkeling van de stad deze onderzoeken hebben opgeleverd. De resultaten van de onderzoeken zijn niet of nauwelijks 'meegenomen' in het standaardwerk (Nissen / van der Bruggen 2014) over de geschiedenis van de stad. In samenwerking met Stichting Rura, betrokken archeologen, bouwhistorici, historici en de amateurarcheologen van de Werkgroep Archeologie Roermond, het Historiehuis en de gemeentearchivaris, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Limburg wordt sinds 2022 gewerkt aan een projectplan om hierin te voorzien. Naast onderzoek kunnen dan ook publieksactiviteiten georganiseerd worden, waaronder één of meerdere tentoonstellingen. Ook kan het archeologisch beleid voor de binnenstad worden heroverwogen.

ERFGOEDAMBITIES RICHTING 2030

Actualisatie archeologiebeleid op basis van een nieuwe stand van zaken

Het archeologiebeleid verdient een actualisatie. Het is van belang dat de sinds 2007 uitgevoerde onderzoeken, zo'n driehonderd tot driehonderdvijftig in totaal, worden geëvalueerd. Op basis hiervan kan de archeologische verwachtingenkaart worden bijgesteld en de onderzoeksthema's opnieuw geformuleerd worden.

Zichtbaar en beleefbaar maken van archeologie

De gemeente wil de Archeoroute [9] verder uitbreiden naar locaties die niet alleen archeologisch interessant zijn, maar ook een meerwaarde hebben door hun ligging

RUÏNE DE OUBORGH - 13E EEUW - FOTO MONIEK WEGDAM

ALTAARSTEEN GEWIJD AAN DE GODIN RURA
100-300 N. CHR.

ARCHEOLOGISCH VONST CISTERNE FOTO MONIEK WEGDAM

in een toeristisch en recreatief netwerk. Zo kan ook buiten het centrum een mooi routenetwerk ontstaan. Daarnaast overwegen we om op andere (niet digitale) wijzen archeologisch onderzoek te presenteren. Deze keuze is gebaseerd op hetgeen bij deze visie is opgehaald in het participatieproces.

Presentatie archeologisch onderzoek in de eigen musea

Archeologische vondsten kunnen tentoongesteld worden in, bijvoorbeeld, het Historiehuis. De opgravingen in het verleden hebben ontzettend veel, mooi en bijzonder vondstmateriaal opgeleverd. Blijkend uit de participatie voor deze visie zal er veel interesse zijn om dit een keer te kunnen zien in de eigen stad.

Archeologisch onderzoek in kelder Cuypershuis

Met behulp van publieksparticipatie wil het Cuypershuis een archeologisch onderzoek uitvoeren in de kelder van het Cuypershuis. Deze ruimte bevat mogelijk mooi historisch materiaal. Helaas is de ruimte niet veilig toegankelijk voor publiek, dus het tonen van de resultaten zal op een vernieuwende multimediale manier gebeuren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Virtual of Augmented Reality.

9 Het gaat hier om de periode 1965-1990. Het Rijk wil rijksmonumenten aanwijzen en roept de gemeenten op te inventariseren en ook zelf gemeentelijke monumenten aan te wijzen.

hoofdstuk 5.2

MONU

MENTEN

DE STEENEN BRUG OF MARIA THERESIABRUG - 1771 - FOTO MONIEK WEGDAM

KRUISWEGSTATIE IN HET KRUISWEGPARK 1919-1920 BEELDHOUWER KAREL LÜCKER 1882-1958 FOTO MONIEK WEGDAM

ARBEIDERSWONING ROERMONDSE VELD 1919 - 1920
FOTO MONIEK WEGDAM

GEVELORNAMENTEN VOORMALIGE SLAGERIJ - 19E EEUW
FOTO MONIEK WEGDAM

Introductie

Roermond is, na Maastricht, de tweede monumentenstad van Limburg. De stad bestaat achthonderd jaar in 2032 en heeft een uitgebreide collectie rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Deze collectie varieert van kerken tot industriële monumenten, infrastructurele werken, woonhuizen, boerderijen, kastelen en gevelkunstwerken uit de wederopbouw.[10] Al met al zijn een kleine zevenhonderdvijftig objecten voorzien van een beschermde status als rijks- of gemeentelijk monument. De monumenten genieten voor zowel het exterieur als interieur bescherming, tenzij dat in hun redengevende omschrijving anders is omschreven. Roermond heeft gemeentelijke monumenten aangewezen tot en met de wederopbouw-periode (1940-1965).

De monumenten bepalen sterk het karakter van de gemeente, vooral in de oude kernen zoals de binnenstad, Asselt en de wijk de Kapel. Ze geven identiteit aan de leefomgeving en worden hooggewaardeerd door bezoekers en eigen inwoners. Over het algemeen verkeren de monumenten in goede staat na veel restauraties en herbestemmingen in de afgelopen decennia. Het is zaak dat zo te houden. Voor de komende jaren ligt er met name een forse uitdaging in het verduurzamen van deze bijzondere categorie gebouwen. Ook zal er aandacht besteed worden aan het onderhoud en de functies van grote monumenten in het algemeen en de kerkgebouwen in het bijzonder.

De gemeente gaat de ingezette lijn om monumenten meer zichtbaar, toegankelijk en leefbaar te maken doorzetten. Zo zijn in het recente verleden de Stenen Brug, de onderdoorgang aan de Abdijhof en het Gotisch Huis in de Brugstraat letterlijk in de spotlights gezet door aanstraal-verlichting aan te brengen. De gemeente heeft ook een diepgaand onderzoek naar de bouw-geschiedenis van de Munsterkerk mogelijk gemaakt. De Munsterkerk zelf is opgenomen in het landelijke project “Het Grootste Museum van Nederland”.

In Swalmen zijn er met subsidie van de gemeente dorpsgidsen opgeleid door Heemkunde-vereniging Maas- en Swalmdal. Op de rijksmonumentale gemeentelijke begraafplaats ‘Oude Kerkhof’ worden door vrijwilligers onderhoud en restauraties uitgevoerd waarbij de gemeente gereedschap, materialen en budget beschikbaar stelt. Dezelfde vrijwilligers fungeren als gastheren die bezoekers informatie verschaffen over de begraafplaats.

Tot slot heeft de gemeente een aantal grote publicaties over de geschiedschrijving en het erfgoed ondersteund, zoals de Biografie van Roermond (Nissen/Van der Bruggen, 2014) en het boek over het voormalig Karthuizerklooster (Dukers, 2012).

10 In 1982 werd het 750 jarig bestaan gevierd.

Wettelijke taken

De gemeente toetst aanvragen van omgevingsvergunningen op het aspect ‘Wijzigen monument’. Voor rijksmonumenten moet de gemeente advies inwinnen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in het geval van een functiewijziging, herbestemming, restauratie en grootschalig onderhoud.
De provincie moet om advies gevraagd worden bij rijksmonumenten die in het buitengebied zijn gelegen en die een functiewijziging, herbestemming, restauratie of grootschalig onderhoud ondergaan.
De gemeente kan objecten aanwijzen als gemeentelijk monument.

„De monumenten bepalen sterk het karakter van de gemeente”

Beleid

Er ontbreekt beleid voor het omgaan met monumenten bij wijzigingsverzoeken. Het enige toetsingskader is momenteel de Beleidsregel zonne-energie op monumenten en in beschermde gezichten Roermond 2023. Verder is in 2022 de Kerkenvisie vastgesteld waarin is vastgelegd hoe we in de toekomst omgaan met monumentale kerken.

WELKE ERFGOEDAMBITIES MET BETREKKING TOT MONUMENTEN ZIJN OPGEHAALD?

- Een overzicht opstellen van monumentale objecten waar sprake is van (ernstig) achterstallig onderhoud (en dit regelmatig actualiseren) enpandeigenaren hierop (blijven) attenderen. Onderdeel laten vormen van handhavingsbeleid.
- Monumentenplannen strikter toetsen aan uitgevoerde cultuur historische rapporten.
- Meer inzicht in de kaders waarbinnen de Commissie Beeldkwaliteit plannen beoordeeld.
- Een pro-actievere houding van de gemeente bijverbouwingen van monumenten.
- Actief onderzoek naar kelders.
- Onderhoud en verduurzaming monumenten.
- Beleefbaar en zichtbaar maken van monumenten.

VOORMALIG MODEHUIS CHIC - 1925 - FOTO MONIEK WEGDAM

Doelstelling(en) op het vlak van monumentenzorg

De gemeente Roermond streeft naar behoud van de rijks- en gemeentelijke monumenten. Ook wil ze deze meer beleefbaar, toegankelijk en zichtbaar maken.

WAAR WERKEN WE AAN OP HET VLAK VAN MONUMENTENZORG?

Ontwikkeling Stichting Stadsherstel

De gemeente subsidieert het particuliere initiatief om een Stichting Stadsherstel op te richten. Doel van de stichting is onder andere het stimuleren van de ontwikkeling en / of beheer van onder andere monumenten en een bijdrage leveren aan de verfraaiing van de stadsbebouwing en het stedelijk groen.

Erfgoedregistratie

De gemeente werkt aan het invoeren van de rijks- en gemeentelijke monumenten in het Digitaal Stelsel Omgevingswet via het landelijk project Erfgoedstandaard. Daarmee wil de gemeente voldoen aan de wettelijke verplichting.

Inhuur verduurzamingsexpert monumenten

In lijn met het Klimaatakkoord zullen ook monumenten zoveel mogelijk moeten worden verduurzaamd. De verduurzaming van monumenten vereist specifieke deskundigheid en maatwerk. Onderzocht wordt hoe een expert op het gebied van verduurzaming van monumenten kan worden ingezet om monumenteigenaren te adviseren bij de verduurzamingsopgave. Ook is scholing nodig in de eigen organisatie op het vlak van verduurzamen van monumenten.

FOTO MONIEK WEGDAM

SEVERINO PUSIC
VOORMALIGE BURGEMEESTERSWONING

De heer Pusic heeft altijd al een voorliefde gehad voor monumenten en ambachtelijk werk. Hij groeide op in Mostar waar heel veel mooie oude houten en natuurstenen gebouwen te vinden waren. In Roermond trof hij deze kwaliteiten ook aan. Hij is de trotse eigenaar van de voormalige burgemeesterswoning aan de Hambeek. Hij houdt van het Toscaanse karakter dat uitgaat van het gebouw dat uit Mergel en Kunrader steen is opgetrokken. Verliefd werd hij niet alleen op het gebouw maar zeker ook op het verhaal erachter.

De woning is gebouwd door architect Zollner voor burgemeester Geuljans in de jaren vijftig. Deze burgemeester wilde de binnenstad niet verlaten om in een nieuwbouwbuurt te gaan wonen. Hij zou de oude gebouwen uit de binnenstad te zeer missen was het verhaal. Zollner maakte in zijn ontwerp gebruik van stenen uit de binnenstad die vrij waren gekomen als gevolg van oorlogsschade. Zo kon de burgemeester niet meer weigeren de nieuwe woning te betrekken.

DE VOORMALIGE BURGEMEESTERSWONING - 1956 ARCHITECT JAN ZOLLNER 1917-1966 FOTO MONIEK WEGDAM

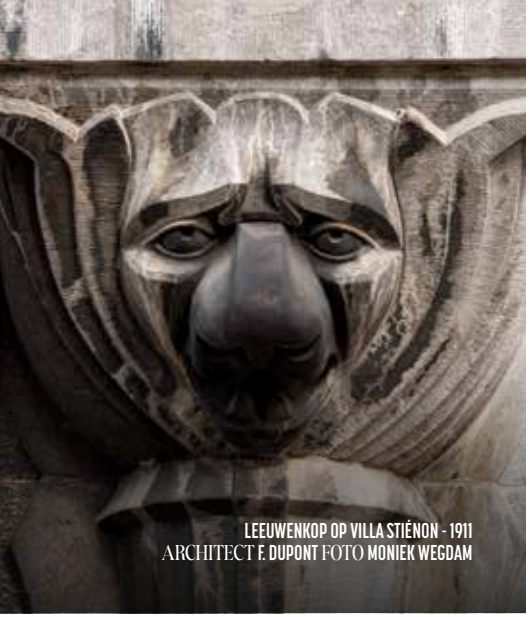
ERFGOEDAMBITIES RICHTING 2030

Uitvoering Kerkenvisie

Het in de Kerkenvisie vastgestelde doel is ‘het behoud van de monumenten in, waar mogelijk, hun religieuze en historische functie’.

Om dit doel te bereiken zijn de volgende vervolgacties benoemd:

1. het faciliteren van een overlegstructuur van eigenaren van de monumenten met de gemeente;
2. het delen van informatie die voor de eigenaren van belang kan zijn;
3. het toegankelijker maken van het verhaal van de religieus-historische identiteit van Roermond voor bezoekers van de stad;
4. het onderzoeken of werven en vasthouden van vrijwilligers op een andere wijze beter georganiseerd kan worden;
5. het organiseren van een aanspreekpunt dat eigenaren kan adviseren en ondersteunen bij het organiseren van het onderhoud;
6. het door de gemeente faciliteren van eigenaren bij eventuele herbestem-mingsprocessen;
7. het door de gemeente voorzien in een adequate financiële ondersteunings-regeling voor onderhoud.

LEEUWENKOP OP VILLA STIÉNON - 1911
ARCHITECT F. DUPONT FOTO MONIEK WEGDAM

DE ECI-FABRIEK - 1850 - FOTO MONIEK WEGDAM

Bij Rijk en Provincie is aangedrongen op het opstellen van een landelijke en een provinciale kerkenvisie op basis van de gemeentelijke visies.

Opstellen Monumentenbeleid

Roermond heeft geen beleid over hoe om te gaan met monumenten en hun omgeving. Wat mag en wat mag niet? Hierdoor ontbreekt voor initiatiefnemers, architecten en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit een kader op basis waarvan plannen kunnen worden gemaakt en beoordeeld.

Aanvullen monumentenbestand met nieuwe categorieën

Vanuit het Rijk is de oproep aan de gemeenten gedaan om erfgoed uit de Koude Oorlog en uit de periode 1965-1990 (Post 65) in beeld te brengen en waardevolle objecten aan te wijzen tot monument. Hetzelfde geldt voor relicten uit de Tweede Wereldoorlog, groen erfgoed en stedenbouwkundige structuren zoals de opzet van bepaalde naoorlogse buurten.

Aanvullen gemeentelijke monumentenlijst

Het totaal van tot gemeentelijk monument aangewezen onroerende zaken moet een evenwichtige selectie vormen uit de voor Roermond belangwekkende perioden, typen, functies en constructies.

Bovendien dient het in verhouding te staan tot de mogelijkheden van de gemeente om het behoud van de selectie te ondersteunen. Tijdens de participatie zijn er diverse objecten aangedragen die mogelijk een plaats op de gemeentelijke monumentenlijst verdienen. Er zou een project uitgevoerd kunnen worden waarbij nog eenmaal de gelegenheid wordt geboden ‘vergeten objecten’ aan te dragen.

Monumentenroute

In navolging van de Archeoroute kunnen, in samenwerking met Limburg Marketing en de provincie, monumenten digitaal toegankelijk gemaakt kunnen worden. De infrastructuur hiervoor is beschikbaar en wordt door het succes van de Archeoroute steeds verbeterd. Veel monumenten zijn niet of slechts beperkt opengesteld voor publiek.

Via een digitale wijze analoog aan de Archeoroute zouden ze 24/7 beleefbaar kunnen worden gemaakt. Dit geldt vooral voor die monumenten met bijzondere interieurafwerkingen en geschiedverhalen.

Het maken van een combinatie van fysieke informatiedragers en digitale toepassingen behoort ook tot de mogelijkheden. Dit zorgt ervoor dat ook een minder digitaal vaardig publiek kennis kan maken met de monumenten.

Actieplan levensvatbaarheid Kapelse Meule

De Kapelse Meule, in eigendom van de gemeente, is ruim tien jaar geleden gerestaureerd. Sinds de restauratie kan de molen slechts beperkt gebruikt worden door de vrijwilliger molenaar omdat de arboregels dit niet toelaten. Het aanbrengen van voorzieningen voor veilig werken en voor het veilig openstellen van de molen voor publiek is noodzakelijk.

Ook is het zeer wenselijk dat een educatief programma wordt ontwikkeld voor de molen, waaraan breed bekendheid wordt gegeven.

DE KAPELSE MOLEN - 1882 - FOTO MONIEK WEGDAM

VOTIEFTEGELS EN GLAS IN LOOD KLOOSTERGANG KAPEL IN 'T ZAND
FOTO MONIEK WEGDAM

Toegankelijkheid en opknappen Synagoge Hamstraat

De synagoge aan de Hamstraat is moeilijk toegankelijk en verkeert in een slechte staat. De toegankelijkheid van dit bijzondere monument moet worden verbeterd en het nodige onderhoud moet worden uitgevoerd.

Renovatie, verduurzaming en groot onderhoud van het Cuypershuis

Het gebouw moet bij de tijd gebracht worden op het vlak van verduurzaming. Dit is extra van belang om de collectie en bruiklenen een goed klimaat te kunnen bieden.

COMPLEX EIGEN HAARD - CHARLES RUYSSTRAAT, ROBERT REGOUTSTRAAT EN THORBECKESTRAAT FOTO MONIEK WEGDAM

FOTO MONIEK WEGDAM

NICOLE VERBLAKT
RIJKSMONUMENTALE WONING

Nicole woont in het Vrijveld, in een rijksmonumentale woning die deel uitmaakt van het complex ‘Eigen Haard’ Dat zijn voormalige ambtenarenwoningen in het driehoekig bouwblok dat gevormd wordt door de straten: Robert Regoutstraat, Charles Ruysstraat en Thorbeckestraat. Wat haar aanspreekt in de woning zijn de vele originele details en ornamenten binnenshuis, zoals de klinken, de paneeldeuren, de terrazzovloer, maar ook de monumentale houten trap en het lijstwerk.

Ze is van mening dat je als eigenaar zuinig moet zijn op een monument. Zodra je teveel veranderingen wil aanbrengen, zoals het wijzigen van de plattegrond door tussenmuren weg te breken, past het monument eigenlijk niet meer bij je. Charmant is het feit dat in haar woning vroeger de Roermondse schilder Mathieu Boessen heeft gewoond. Ze heeft een schilderij van hem kunnen bemachtigen wat prachtig voor het raam hangt. Zo woont ze met veel plezier in een huis met een verhaal.

hoofdstuk 5.3

BE SCHERM

GE

MDE

ZICHTEN

Introductie

Bij beschermde stads- en dorpsgezichten gaat het om gebieden met een bijzonder, historisch karakter. Dat karakter kan in de loop van eeuwen zijn gegroeid, zoals bij een historische binnenstad, maar het kan ook gaan om ontworpen gebieden, bijvoorbeeld een villapark. Roermond kent twee beschermde gezichten: de historische binnenstad (tot beschermd stadsgezicht aangewezen in 1986) en Asselt (tot beschermd dorpsgezicht aangewezen in 2008), elk met hun eigen unieke karakteristieken. Het zijn gebieden die je aan de ene kant moet beschermen tegen al te veel verandering; aan de andere kant moeten ook de eigentijdse ontwikkelingen een plek krijgen in deze gebieden. Het zijn immers geen openluchtmusea.

De afgelopen jaren zijn enkele winkelpuien in de binnenstad die in het verleden op een minder fraaie manier waren verbouwd, verbeterd met behulp van gemeentelijke subsidie. Ook is erfgoed gebruikt als inspiratie bij het ontwerpen van nieuwe elementen. Zo werden bij de reconstructie van de snelweg N280 sjablonen van architect Cuypers gebruikt om de tunnelwanden te decoreren en is op de kade onder de Louis Ramaerkersbrug in Cortenstaal een strofe uit het volkslied van Roermond opgenomen dat 's avonds fraai wordt aangelicht. Ook buiten de beschermde gezichten is er aandacht voor het verleden. Zo worden bij de gebiedsontwikkeling Weerstand pilaren in de stijl van Cuypers toegepast.

Wettelijke taken

Het Rijk heeft stads- en dorpsgezichten in Roermond aangewezen met als doel om historische structuren te beschermen en een plaats te geven in toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Na de aanwijzing tot beschermd gezicht moet de gemeente een zogenaamd beschermend bestemmingsplan opstellen.

Dit bestemmingsplan regelt zaken als het toevoegen van nieuwbouw, aanbouw en het veranderen van het gebruik (bestemming) van een gebouw. Voor het slopen van een bouwwerk in een van rijkswege beschermd stads- of dorpsgezicht is een omgevingsvergunning verplicht (artikel 2.1 lid 1 onder h Wabo).

Beleid

Bestemmingsplannen Binnenstad en Buitengebied Swalmen

De gemeente heeft in het bestemmingsplan Binnenstad (2013) en het Buitengebied Swalmen (2016) regels opgenomen voor de beide beschermde gezichten. Naar verwachting zal in 2024 nieuw beleid worden ontwikkeld voor de binnenstad.

Beleidsregel zonne-energie en monumenten en in beschermde gezichten Roermond 2023

In 2023 is beleid vastgesteld met betrekking tot het bevestigen van installaties voor het opwekken van zonne-energie op monumenten en in het beschermd stadsgezicht. Uitgangspunt van het beleid is in essentie

DE KATHEDRAAL AAN DE MARKT - 15E EEUW - FOTO MONIEK WEGDAM

het plaatsen van zonnepanelen en zonnecollectoren toe te staan zolang ze niet vanaf openbare weg zichtbaar zijn of niet verstorend werken.

Nota Beeldkwaliteit 2015

De gemeente heeft de volgende bijzondere welstandsgebieden aangewezen waar het strengste regime geldt. Het gaat naast de historische binnenstad en Asselt om de stadsdelen Buitenop, Voorstad St. Jacob, Deemsel en Roerzicht, Kapel in 't Zand-Kapellerlaan en de kernen van Swalmen, - Boukoul, - Asenray, - Maasniel, -Leeuwen, - Herten, -Ool en Merum, die een hoge cultuurhistorische, architectonische, landschappelijke en/of stedenbouwkundige waarde hebben. Deze gebieden hebben een lange ontstaansgeschiedenis en vormen een ruimtelijke eenheid die in de stedelijke structuur meestal duidelijk herkenbaar is. De welstandsadvisering is gericht op het handhaven, herstellen en versterken van de karakteristiek en de samenhang van het gebied. De gemeenteraad heeft industriegebieden en bedrijfsterreinen, met uitzondering van de bebouwing die gelegen zijn aan de zogenoemde zichtlocaties, welstandsvrij verklaard.

Erfgoedverordening 2023

De Erfgoedverordening 2023 maakt het mogelijk voor de gemeente om ook gemeentelijke beschermde stadsgezichten aan te wijzen.

DE MARKT ROERMOND FOTO MONIEK WEGDAM

Doelstelling(en) op het vlak van de beschermde gezichten

Het doel van de gemeente is om het karakter en de eigenheid van de beide beschermde gezichten te behouden zonder deze gebieden op slot te zetten. Er moet passend gebouwd worden; dat wil zeggen dat nieuwbouw zich moet voegen naar zijn omgeving in (korrel) grootte, rooilijn, kapvorm, kleur- en materiaalgebruik, enzovoorts. Het meer beleefbaar, toegankelijk en zichtbaar maken van beschermde gezichten vindt de gemeente van groot belang.

BOERDERIJ ASSELT FOTO MONIEK WEGDAM

WAAR WERKEN WE AAN MET BETREKKING TOT DE BESCHERMDE GEZICHTEN?

Gebiedsprofiel binnenstad

Er is, in samenwerking met Erfgoed, gewerkt aan een gebiedsprofiel voor de binnenstad. Dit is een ontwikkelingskader voor de binnenstad. Uit het gebiedsprofiel zullen gebiedsgerichte projecten en algemene uitgangspunten voortvloeien.
In ieder geval zal er gewerkt worden aan de verbetering van winkelpuien in de binnenstad en vergroening van de binnenstad.
Ook zijn er tien gouden regels opgenomen om wijzigingen aan gevels te ontwerpen en te beoordelen.

Grote binnenstedelijke projecten

Erfgoed is intensief betrokken bij de planvorming voor de V&D-locatie en de reconstructie van de Minderbroederssingel.

AMBITIES MET BETREKKING TOT DE BESCHERMDE GEZICHTEN RICHTING 2030

Actueel beleid maken voor het beschermd stadsgezicht

De gemeente gaat voor de binnenstad een actueel en uitvoerig plannings- en toetsingskader ontwikkelen.

Promotie van Roermond als historische stad

Hoewel Roermond rijk bedeeld is met erfgoed is dat nog niet bij iedereen bekend. Promotie van erfgoed zou meer cultureel geïnteresseerde bezoekers kunnen trekken zowel in eigen land als over de grens. Het (meerdaags) verblijfstoerisme zal daarvan profiteren.
De promotie van Roermond als historische stad wordt met onze partners City Management en Limburg Marketing vormgegeven.

SINT DIONYSIUSKERK ASSELT - 15E EEUW - FOTO MONIEK WEGDAM

WELKE ERFGOEDAMBITIES MET BETREKKING TOT DE BESCHERMDE GEZICHTEN ZIJN OPGEHAALD?

Aanwijzen wijk de Kapel als gemeentelijk beschermd stadsgezicht.

De gemeente moet offensief en hardnekkig vasthouden aan stedenbouwkundige kwaliteit.

De historische stad met haar uitblinkers meer gebruiken voor de marketing van de stad. Denk hierbij aan onderwerpen zoals het Hanzeverleden.

Onderzoek de mogelijkheid van het instellen van een overgangszone tussen een wettelijk beschermd gezicht en het overige landschap.

Meer aandacht voor de rol en bescherming van groen (structuren) binnen het beschermde gezicht.

Meer inzicht in de kaders waarbinnen de Commissie Beeldkwaliteit plannen beoordeeld.

hoofdstuk 5.4

CULTUUR

LAND

SCHAP

Introductie

Het Roermondse landschap kan grofweg in drie delen worden verdeeld, zoals zichtbaar op een landkaart. Aan de linkerzijde van de kaart bevinden zich de Maas en de Maasplassen. Het centrale deel wordt door een (stedelijk) lint aan bebouwing gevuld, terwijl het rechterdeel het buitengebied laat zien dat juist voornamelijk bestaat uit akkerland en natuur, dooraderd door de Roer, de Maasnielderbeek en de Swalm.

Het buitengebied is van enorm belang als uitloopgebied voor de eigen inwoners, maar daarnaast ook voor recreatie en toerisme. Ook zijn er beschermde natuur- en ecologische waarden. Tegelijkertijd is er een grote druk op het buitengebied. Denk aan de grootschalige opwek van energie, klimaatadaptatie, de omvorming van de landbouw, stikstof, de uitbreiding van Nationaal Park de Meinweg, hoogwaterveiligheid en de bouw van woningen.

Om de kwaliteiten van de gebieden buiten de binnenstad en Asselt niet te verliezen is er dringend beleid nodig. In het (recente) verleden zijn initiatieven om cultuurhistorische aspecten beleefbaar te maken ondersteund in de vorm van subsidie. Zo zijn er infoborden geplaatst en fiets- en wandelroutes ontwikkeld door heemkundeverenigingen.

Wettelijke taken

Conform het Rijksbeleid is de gemeente verplicht cultuurhistorie in het bestemmings- of omgevingsplan op te nemen.

Gemeentelijk beleid

Er is momenteel geen gemeentelijk beleid op het gebied van cultuurlandschappen. In de bestemmingsplannen voor de binnenstad en voor Asselt zijn, buiten de regels, alleen korte toelichtende teksten opgenomen. Wel is in 2023, in opdracht van de gemeente, een inventariserend en waarderend rapport opgesteld ter voorbereiding op beleidsontwikkeling. [11]

SKYLINE ROERMOND FOTO MONIEK WEGDAM

WELKE ERFGOEDAMBITIES MET BETREKKING TOT CULTUURLANDSCHAPPEN ZIJN OPGEHAALD?

Ontwikkelen van toeristische routes in het buitengebied gebaseerd op erfgoed.

Aandacht en bescherming van oude wegenstructuren.

Inheemse planten en dieren stimuleren bij verbeteringen en aanpassingen van het landschap.

Promoot van Roermond niet alleen de binnenstad. Er zijn veel andere mooie plekken in de gemeente die het waard zijn om te tonen.

Maak gericht beleid m.b.t. (opslag)loodsen:deze kunnen een gebied ernstig verstoren.

Er wordt opgeroepen ook te kijken naar de kleinere buurtschappen (b.v. Wieler en Heide). Deze dreigen mogelijk door stads/dorpsuitbreiding opgeslokt te worden waardoor het besloten karakter van deze plekken verloren gaat.

JACHTHAVEN BIJ HERTEN MET DE TELEVISIETOREN FOTO MONIEK WEGDAM

Doelstelling(en) op het vlak van de beschermde gezichten

Het behoud van de kernkwaliteiten en eigenheden van het veelzijdige cultuurlandschap over de gemeentegrenzen heen is een belangrijk doel. Tegelijk moet er in het cultuurlandschap ook ruimte blijven voor ontwikkelingen. Het voor een breed publiek zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar maken van het cultuurlandschap is van groot belang.

WAAR WERKEN WE AAN MET BETREKKING TOT HET CULTUURLANDSCHAP

Ontwerpend Onderzoek midden-Limburg

In oktober 2021 is de Provinciale Omgevingsvisie vastgesteld. Eén van de bouwstenen van deze visie is de regionale paragraaf Midden-Limburg, waarin de huidige situatie en landschappelijke karakteristieken van de regio worden beschreven. In deze regionale paragraaf ontbreekt echter een toekomstbeeld van de regio. Verder is de provincie bezig met een ruimtelijk arrangement tussen provincie en het Rijk over de algemene ontwikkelingen van de regio. De regio staat voor een groot aantal ruimtelijke uitdagingen op het gebied van woningbouw, werken, duurzame energie, natuur en landschap, toerisme en recreatie.

Als input voor het ruimtelijk arrangement tussen provincie en Rijk is het belangrijk dat de regio Midden-Limburg aangeeft waar toekomstige ontwikkelingen kunnen gaan plaatsvinden en welke gevolgen dit heeft voor het bestaande landschap. Uitgangspunt is dat de kwaliteiten van het bestaande landschap op het gebied van natuur en cultuurhistorie inzichtelijk worden gemaakt en meegewogen. De provincie heeft daarvoor het “Ontwerpend Onderzoek” ingesteld waaraan de gemeente samen met de zes andere SML-gemeenten (Samenwerking Midden Limburg1) meedoet. Ontwerpend onderzoek is een werkwijze waarbij de consequenties van diverse ruimteclaims op kaart worden gezet. Het geeft daarmee een doorkijk naar de toekomst. Waarden in het landschap worden meegenomen. Het ontwerpend onderzoek kan vervolgens als bouwsteen voor gemeentelijke omgevingsvisies worden gebruikt. De status van het eindrapport is nog onderwerp van gesprek.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Op 10 juli 2022 heeft het Rijk de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) vastgesteld. In de startnotitie heeft het Rijk doelen geschetst op het gebied van natuur, water en klimaat, waaraan Nederland moet voldoen. De provincie is verantwoordelijk voor het opstellen van provinciale gebiedsprogramma’s die het NPLG vullen. In de gebiedsprogramma’s geven de provincies aan hoe ze in 2030 willen voldoen aan de verschillende doelstellingen. Door de

DE ASSELTSE PLASSEN FOTO MONIEK WEGDAM

SPOORWEG DE IJZEREN RIJN FOTO MONIEK WEGDAM

gemeenten zijn ambities geformuleerd welke de provincie heeft meegenomen in het bod aan het Rijk. Het Rijk is het provinciaal bod aan het beoordelen en op basis daarvan wordt duidelijk welke maatregelen wel/niet haalbaar zijn in het buitengebied. Adviesbureau Heusschen- Copier heeft voor de gemeente Roermond een ambitie-document opgesteld.

Gebiedsontwikkeling Roermond oost (GORO)

De provincie heeft gedurende het proces van het NPLG gevraagd naar concrete maatregelen die zij in het bod m.b.t. landschappelijke ontwikkeling richting het Rijk kunnen opnemen. Eén van de lopende initiatieven is een samenwerking tussen grondeigenaren, bewoners, agrariërs en ondernemers rondom Asenray (Gebiedsontwikkeling Roermond Oost). Landschappelijke ontwikkelingen en erfgoed worden hierin meegewogen.

Transitie Nationaal Park de Meinweg

Het Nationaal Park ondergaat momenteel een transitie met als doel een veerkrachtiger Nationaal Park te creëren, dat niet alleen natuurlijke gebieden omvat. Er is ook extra aandacht voor de cultuurhistorie, en er wordt momenteel een uitgebreide landschaps-biografie voor het gebied geschreven.

AMBITIES MET BETREKKING TOT HET CULTUURLANDSCHAP RICHTING 2030

Beleidsontwikkeling cultuurlandschappen

In opdracht van de gemeente Roermond is in 2023 door bureau Raap een adviesrapport met kaartmateriaal opgesteld over het Roermondse landschap. De belangrijkste waarden zijn in beeld gebracht. Met deze

„Het behoud van de kernkwaliteiten en eigenheden van het veelzijdige cultuurlandschap„

inzichten is het nu van belang om passende regelgeving te ontwikkelen en dit te vertalen in het op te stellen Omgevingsplan, zodat de belangrijkste waarden in het buitengebied geborgd worden.

Toeristisch-recreatieve ontwikkeling cultuurlandschappen

De inzichten uit het RAAP-rapport zouden mogelijk ook toeristisch benut kunnen worden. Dit zou kunnen in samenwerking met toeristische organisaties, stichtingen, heemkundeverenigingen en terreinbeherende organisaties kunnen worden opgepakt.

Ondersteunen initiatieven

Indien initiatieven worden ingediend die bijdragen aan het behoud, herstel en ontwikkeling van landschapswaarden, dan is het van belang deze initiatieven met een positieve grondhouding en vanuit “ja, tenzij...” te benaderen.

11 Raap-rapport 6335, Erfgoed in de gemeente Roermond, een cultuurhistorische waardenkaart ir. L.J. Keunen & S.P.H. Bouwmans MA.

12 SML bestaat uit de volgende zes gemeenten: Weert, Maasgouw, Roerdalen, Echt-Susteren, Leudal en Roermond.

DE MAASPLASSEN FOTO MONIEK WEGDAM

ASSELT FOTO MONIEK WEGDAM

hoofdstuk 5.5

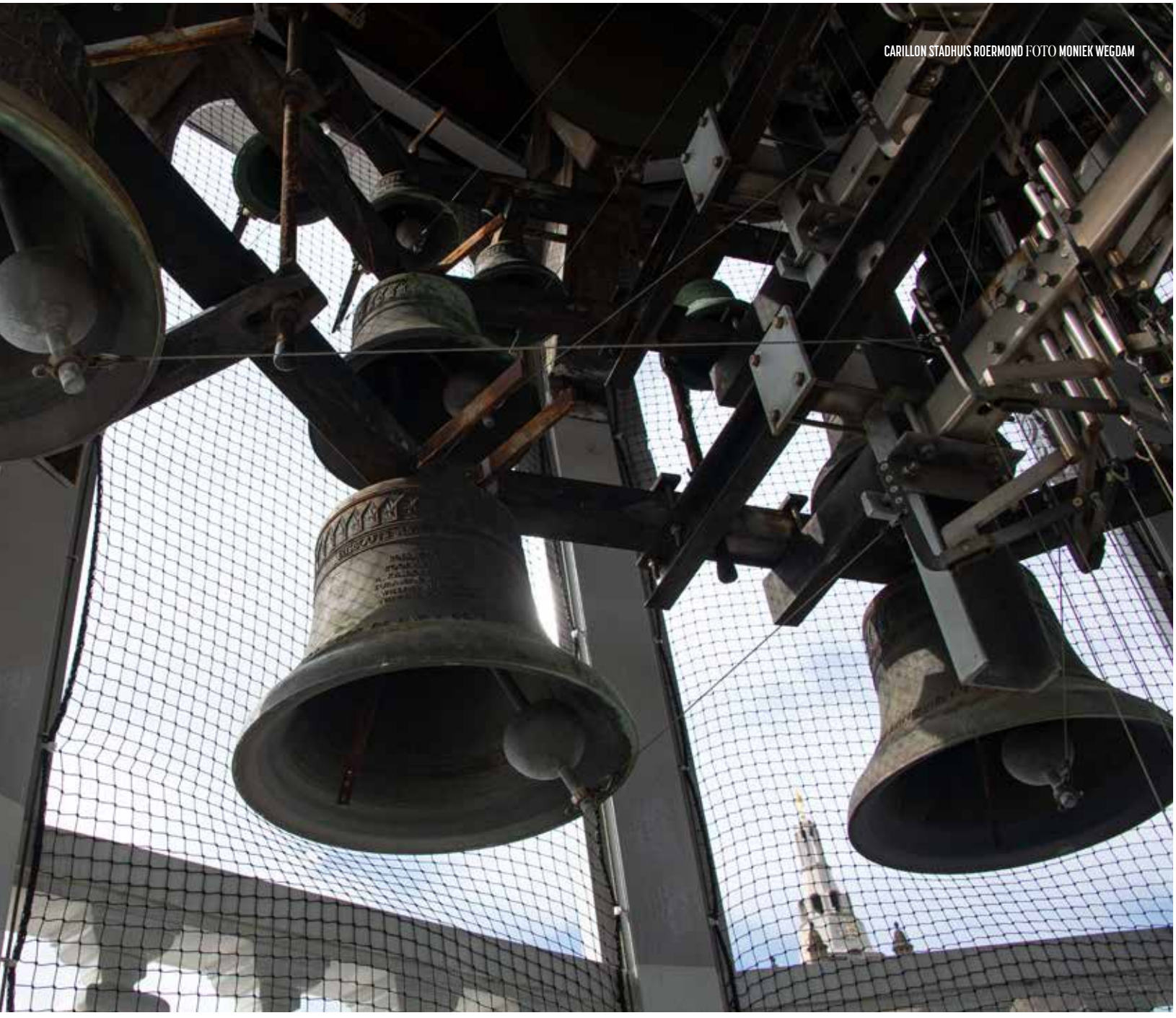
IMMATERI
EN
ERF

EEL ROEREND GOED

HET CARILLON VAN HET STADHUIS ROERMOND MET BEKENDE STADSFIGUREN
FOTO MONIEK WEGDAM

CARILLON STADHUIS ROERMOND FOTO MONIEK WEGDAM

Introductie

Roerend erfgoed zijn archieven en museumcollecties maar bijvoorbeeld ook zeilschepen, stoomtreinen en oude auto's. Immaterieel erfgoed zijn lokale gebruiken en verhalen, en volkscultuur die kenmerkend zijn voor een stad, dorp of streek. Denk in Roermond bijvoorbeeld aan de verhalen over de aanval van Willem van Oranje op de stad in 1572, de heksenvervolgingen in zeventiende eeuw, de Holocaust tijdens WOII, de rivaliteit met Weert, de lokale opera bouffe Sjinderhannes, 'kaaje kook' en Christoffeltaart.

Verhalen en tradities hebben vaak ook samenhang met het onroerend erfgoed. Monumenten dienen als tastbare herinneringen die de geschiedverhalen levend houden, zoals de synagoge en Joodse begraafplaatsen herinneren aan het Joodse verleden van Roermond. Deze paragraaf gaat ook over het Gemeentearchief, het Historiehuis, en het Cuypershuis. Dat zijn plekken van de gemeentelijke organisatie waar roerend en immaterieel erfgoed vaak in samenhang getoond worden in een monumentaal gebouw.

HET CUYPERSHUIS

Het Cuypershuis richt zich op de vormgegeven omgeving vanuit het gedachtengoed van Cuypers. Dit betekent dat het museum de nalatenschap van Cuypers presenteert in een vaste opstelling (vernieuwd in 2021) en in een wisselende programmering, die deze in een hedendaagse context plaatst.

De wisselende activiteiten, waaronder tentoonstellingen en andere inhoudelijke activiteiten, springen in op de actualiteit en maatschappelijk relevante vraagstukken. Hierbij staat de rol die ontwerpers kunnen spelen bij het oplossen van actuele

SCHILDERIJ DE MARKT VAN ROERMOND, KATHEDRAAL EN LINKS DE GRAUWE TOREN - 1744
KUNSTENAAR **JAN DE BEYER**

problemen en het verbeelden van de toekomst centraal.

Het Cuypershuis ontstond in 2011 naar aanleiding van het raadsbesluit ‘Naar een ander museum in Roermond’. Hierbij werd het Stedelijk Museum Roermond (1932-2009) in drieën werd gesplitst: het Cuypershuis (collectie Cuypers), het Historiehuis (collectie erfgoed) en de collectie moderne kunst van de gemeente Roermond.

Het Historiehuis is geen erkend museum, maar een presentatieplek voor de geschiedenis van de stad. Het Cuypershuis is sinds 2014 een landelijk erkend museum door opname in het landelijke museumregister.

HET GEMEENTEARCHIEF EN HET HISTORIEHUIS

Het Gemeentearchief heeft (op grond van de Archiefwet) de wettelijke taak tot beheer, behoud, bestudering en beschikbaarstelling van archieven en collecties aan de inwoners. Het Gemeentearchief heeft het publieksbereik vergroot door het aanbieden van verhalen op de website van het Gemeentearchief en de inzet van social media.

Daarnaast faciliteert het archief onderzoek door artikelen en boeken te schrijven, lezingen en historische exposities te organiseren in het Historiehuis, en educatie en rondleidingen te verzorgen in het gemeentearchief. Het Historiehuis is hét historisch platform om naar buiten te treden met exposities.
Naast de exposities in het Historiehuis zijn er exposities met maatschappelijke partners in de stad gerealiseerd door het Gemeentearchief.

CARNAVALSVERENIGING DE KAKETOES UIT DE BUURT DE KAPEL FOTO MONIEK WEGDAM

Wettelijke taken

CUYPERSHUIS EN HET HISTORIEHUIS

Cuypershuis en Historiehuis kennen geen wettelijke verplichtingen. Het Cuypershuis houdt zich wel aan de museumnorm.

HET GEMEENTEARCHIEF

Het Gemeentearchief heeft (op grond van de Archiefwet) de wettelijke taak tot beheer, behoud, bestudering en beschikbaarstelling van archieven en collecties aan de inwoners. Deze taak is essentieel voor het waarborgen van onze democratische rechtsstaat en het bevorderen van cultuurparticipatie.

Daarnaast vervult het gemeentearchief een inspectietaak door toezicht uit te oefenen op de niet-overgedragen archieven van de gemeente Roermond. Hierbij treedt het gemeentearchief op als adviseur voor de eigen gemeente, maar ook voor alle Midden-Limburgse gemeenten en alle Gemeenschappelijke Regelingen in het Midden-Limburgse. Roermond voert deze omvangrijke taken in samenwerking met de gemeente Weert uit, waarmee sinds mei 2023 ook formeel een samenwerkingsovereenkomst op archiefgebied is gesloten.

De gemeentearchivaris is in dienst bij beide gemeenten. Daarnaast is hij door alle andere Midden-Limburgse gemeenten aangewezen als hun gemeentearchivaris, een wettelijke verplichting waarvoor de andere gemeenten hun jaarlijkse bijdrage voor de opslag en dienstverlening voor hun archieven betalen. De archieven van andere gemeenten liggen in de archiefbewaarplaatsen in Weert en Roermond.

ZILVEREN PRONKBEKER - CA. 1750
ZILVERSMID CHRISTOPH RITTER UIT NEURENBERG

CUYPERSHUIS EDUCATIE VOOR JONG EN OUD
FOTO MAARTJE VAN BERKEL

Beleid

Er is geen gemeentelijk beleid vastgesteld m.b.t. het Gemeentearchief. Aan een collectievisie voor de gehele gemeentelijke collectie wordt gewerkt; het Cuypershuis ontwikkelt een eigen Toekomstvisie.

In de meerjarencultuurvisie 'Cultuur Werkplaats Roermond 2023-2026' (vastgesteld in oktober 2022) is opgenomen dat er, naast een collectievisie voor de beide musea een duidelijke toekomstvisie voor het Cuypershuis ontwikkeld dient te worden. Hieraan wordt gewerkt. Het in september 2023 door het college van B&W vastgestelde Plan van Aanpak Toekomstvisie Cuypershuis is een stappenplan om te komen tot deze toekomstvisie.

„Verhalen en tradities hebben vaak ook samenhang met het onroerend erfgoed„

De definitieve keuze voor een toekomstbestendig Cuypershuis met daarin opgenomen het bedrijfsmodel en de inhoudelijke koers voor het museum per 2026, zal medio 2025 in de vorm van een 'Toekomstvisie Cuypershuis' aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

WELKE ERFGOEDAMBITIES MET BETREKKING TOT ROEREND EN IMMATERIEEL ERFGOED ZIJN OPGEHAALD?

Doelstellingen op het vlak van het roerend en het immaterieel erfgoed

HET GEMEENTEARCHIEF

De missie van het Gemeentearchief Roermond op het gebied van roerend en immaterieel erfgoed is tweeledig: partner zijn voor overheden en daarbij borgen van de duurzame toegankelijkheid en de betrouwbaarheid van hun archieven én beschikbaar zijn voor publiek: kennis- en informatiecentrum zijn voor de geschiedenis van Roermond en omgeving.

HET HISTORIEHUIS EN HET CUYPERSHUIS

De doelstellingen van het Historiehuis is een goed beheer van de collectie en het uitdragen van de rijke cultuurgeschiedenis van Roermond. Het Cuypershuis beheert en presenteert de nalatenschap van Cuypers voor de huidige en toekomstige generatie. Daarnaast plaatst het Cuypershuis het gedachtengoed van Cuypers in een hedendaagse context door het vertellen van diverse verhalen vanuit verschillende oogpunten en disciplines en verrijkt en inspireert hiermee zoveel mogelijk mensen. Het voor een breed publiek zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar maken van het roerende en immateriële erfgoed is voor de gemeente belangrijk.

CUYPERSHUIS EDUCATIE VOOR JONG EN OUD
FOTO MAARTJE VAN BERKEL

WAAR WERKEN WE AAN MET BETREKKING TOT HET ROEREND EN IMMATERIEEL ERFGOED?

Collectievisie voor hele gemeentelijke collectie

De verschillende gemeentelijke collecties (Cuypershuis, Historiehuis en beeldende kunst) worden in beeld gebracht. Er wordt gezocht naar een structurele oplossing voor de gemeentelijke collectie beeldende kunst.

Collectiemanagementsysteem

Het collectieregistratiesysteem, waarin de gemeentelijke museumcollectie geregistreerd wordt, komt eind 2023 te vervallen. Daarom wordt onderzocht welk systeem als vervanging kan dienen en welke kosten daarmee gepaard gaan. De daadwerkelijke overstap vindt in 2024 plaats.

Onderzoek Joods vastgoed

In opdracht van de gemeente wordt door een externe deskundige een onderzoek uitgevoerd naar de rol van de gemeente tijdens en na de bezetting met betrekking tot de onteigening en de teruggave van Joods vastgoed.

Digitalisering van de gemeentelijke collectie - transitie van analoge naar digitale dienstverlening

Het gemeentearchief Roermond is bezig met de transitie van een analoge naar een digitale dienstverlening. Daarin speelt de website en een e-depotvoorziening een belangrijke rol. De afgelopen twee jaar is veel meer informatie op de website geplaatst en het aantal bezoeken loopt gestaag op: van 225.000 in 2020 naar 300.000 in 2022. Dit is pas het begin, want het groeipotentieel van Roermond is veel groter (het streven is 1 miljoen bezoeken in 2030). Om dit te bereiken wordt geïnvesteerd in contentcreatie voor de website.

Ook maken het Gemeentearchief en het Historiehuis exposities die interessant zijn voor de media en zo publiciteit generen.

Aftrap landelijk bevrijdingsfestival in Roermond

Op 5 mei 2024 vindt in Roermond de landelijke aftrap van het Bevrijdingsfestival plaats. Het gemeentearchief/Historiehuis gaat in het Bibliocenter én in het Roercenter een foto-expositie laten zien in samenwerking met NIOD, Netwerk Oorlogsbronnen, Bibliorura en Multi-international.

Ondersteuning van twee publieksuitgaven

Met ondersteuning van de gemeente wordt gewerkt aan twee publieksuitgaven: het boek 'Oorlogsfoto's' Roermond' door Eric Munnichs en het boek over architect Joseph Cuijpers door Bernadette van Hellenberg-Hubar. Publicatie van beide werken wordt in 2024 verwacht.

AMBITIES MET BETREKKING TOT HET ROEREND EN IMMATERIEEL ERFGOED RICHTING 2030

Gebouwelijke aanpassingen archief

De gemeente wil de archiefbewaarplaats op de wettelijke standaard brengen. Hiervoor is aanpassing van de klimaatbeheersing, plaatsing van een koelcel, verplaatsing van particuliere archieven en herinrichting van de archiefbewaarplaats om archieven van de gemeente Echt-Susteren mogelijk te maken nodig.

De ontwikkeling van een digitale portal voor al het Roermonds erfgoed

De gemeente wil een website ontwikkelen waar alle erfgoed bij elkaar gebracht wordt, zowel roerend als onroerend. Voorbeeld is de website www.erfgoedhuisweert.nl, waar archieven en collecties getoond worden, maar ook alle informatie over monumenten en archeologie terug te vinden is. Op zo'n manier creëer je een portal, waar alle cultuurhistorische informatie over de stad op één plek terug te vinden is.

Erfgoededucatie voor jeugd én volwassenen

Naast erfgoededucatie in primair en secundair onderwijs, wil de gemeente ook erfgoededucatie voor volwassenen ontwikkelen. Bij andere gemeenten is daarvoor veel belangstelling. Dit zorgt tevens voor meer draagvlak voor het beleid en mogelijk meer vrijwilligers en creëert ook verbinding tussen mensen.

Inclusieve samenleving

De gemeente is van plan de gehele collectie door te lichten op het gebied van diversiteit en inclusie. De oprichting van een Moluks monument in de Maashaven ter herinnering aan het verblijf van Molukkers na de dekolonisatieoorlog zou passen bij een inclusief beleid.

Metamorfoseproject

De gemeente gaat zo'n 35 meter van het oud stadsarchief (1259-1795) restaureren en digitaliseren. Dit op kosten van de rijksoverheid.

Educatieproject: Stolpersteine mét audiotour

In 2024 wordt het educatieproject Stolpersteine mét audiotour uitgevoerd. Over zowel de geschiedenis van heksen als de meer recentere geschiedenis van Molukkers in de regio heeft de gemeente educatieve plannen op de agenda staan.

Aftrap landelijk bevrijdingsfestival in Roermond

Op 5 mei 2024 vindt in Roermond de landelijke aftrap van het Bevrijdingsfestival plaat. Het gemeentearchief/Historiehuis gaat in Bibliocenter én Roercenter een foto-expositie laten zien in samenwerking met NIOD, Netwerk Oorlogsbronnen, Bibliorura en Multi-international.

SCHILDERIJ PANORAMA VAN ROERMOND - 1812 SCHILDER VAN AEFFERDEN

GRAF MET DE HANDJES OP HET OUDE KERKHOF FOTO MONIEK WEGDAM

hoofdstuk 06

DE ERFGOED AGENDA

PUTBEELD BEGIJNHOFSTRAAT FOTO MONIEK WEGDAM

We werken aan de hand van drie rode draden aan onze erfgoedambities:

1. Behoud en versterking van erfgoed – de wettelijke taken en enkele zaken om het behoud van erfgoed te bevorderen zoals subsidiëring en aanwijzen van gemeentelijke monumenten;

2. Zichtbaarheid, toegankelijkheid, beleefbaarheid van erfgoed en erfgoededucatie;

3. Erfgoed is van ons allemaal. Er wordt door diverse erfgoedgemeenschappen en overheidslagen gewerkt aan de realisatie van de ambities.

6.1. REALISATIE VAN DE AMBITIES AAN DE HAND VAN DE RODE DRADEN

RODE DRAAD 1: behoud en versterking van Erfgoed (wettelijke taken)

Wat gaat de gemeente doen op het gebied van behoud en versterking van Erfgoed?

Wettelijke taken

- Het behoud van Erfgoed verankeren in de ruimtelijke ordening volgens de regels van de Omgevingswet;
- Naast objectgerichte erfgoedzorg ook gebiedsgerichte erfgoedzorg ontwikkelen. Dit in het bijzonder voor monumenten die niet gelegen zijn in beschermde gezichten. De gemeente wil zorgen voor een passende bescherming;
- Cultuurhistorische kwaliteiten die nog niet in beeld zijn inventariseren zodat ze kunnen worden opgenomen in de integrale ruimtelijke ordening;
- Het werken met een integrale Monumenten-Welstandcommissie (Commissie Ruimtelijke Kwaliteit).

Niet wettelijke taken

- Versterken van het erfgoed door subsidies voor groot onderhoud te verlenen aan bepaalde categorieën gemeentelijke monumenten;
- Het verlenen van subsidies voor beleidsondersteunende activiteiten die het draagvlak voor erfgoed vergroten;
- De mogelijkheid om gemeentelijke monumenten en een gemeentelijk beschermd gezicht aan te wijzen.

CULTUURLANDSCHAP ASSELT FOTO MONIEK WEGDAM

RODE DRAAD 2: Zichtbaarheid, toegankelijkheid, beleefbaarheid van erfgoed en erfgoededucatie

Wat gaat de gemeente doen op het gebied van zichtbaarheid, toegankelijkheid, beleving en educatie?

Zowel de gemeente Roermond als haar inwoners, erfgoedstichtingen en verenigingen zijn gemotiveerd om meer met erfgoed te doen dan de wet- en regelgeving voorschrijft. Dat is terug te zien in beleidsdocumenten als Toekomstvisie, Omgevingsvisie en Cultuurvisie, maar ook in het Coalitieakkoord en in de grote belangstelling vanuit de samenleving bij de inspraak ten behoeve van voorliggende Erfgoedvisie.

De gemeente moet zich bij de niet-wettelijke taken en ambities wel steeds afvragen welke rol zij wenst te spelen. Dat kan variëren van een regierol tot het stimuleren van bepaalde ontwikkelingen via subsidies, Right to Challenge of zelfs het volledig aan de samenleving overlaten van het realiseren van bepaalde wensen en ambities die niet behoren tot de wettelijke taken.

Concreet zal de gemeente erfgoed meer zichtbaar maken via onder andere www.cultuurroermond.nl en zal ze, waar mogelijk, stimuleren dat monumentaal erfgoed beschikbaar wordt gesteld aan jonge makers en aan evenementen als presentatie- of onderzoeksplek. Ook wordt de ondersteuning van evenementen en maatschappelijke initiatieven , zoals Open Monumentendag, de Nationale Archeologiedagen en uitwerking van de derde glasvondst voortgezet. De gemeente blijft zoeken naar mogelijkheden voor innovatie.

RODE DRAAD 3: erfgoed is van ons allemaal, samenwerkingsverbanden

Wat gaat de gemeente doen op het gebied van het thema 'erfgoed is van ons allemaal'?

Fysiek erfgoed (archeologie, monumenten, beschermde gezichten en cultuurlandschappen)

Erfgoed is van iedereen. Het behouden en in ere houden van erfgoed is een gedeelde verantwoordelijkheid en een gezamenlijk belang. Het door Nederland nog niet ondertekende Verdrag van Faro benadrukt daarbij het belang van erfgoedgemeenschappen. De gemeente heeft van oudsher zowel binnen als buiten de gemeente diverse samenwerkingspartners op dit gebied.

INTERN

Samenwerking binnen de gemeente

In de afgelopen jaren is intensief gewerkt aan het versterken van het interne gemeentelijke netwerk Cultuur (archief, Historiehuis, Cuypershuis, culturele sector, erfgoed).

Samenwerking van erfgoed met ruimtelijk en economische afdelingen binnen de gemeente

Er wordt vanuit erfgoed op gebieds- en projectniveau samengewerkt met de beleidsvelden stedenbouw, welstand, planologie, economie, groen, ecologie, wonen, mobiliteit, duurzaamheid en de projectleiders ruimte. Erfgoed vervult een adviesrol in projecten van andere beleidsvelden.

ARBEIDERSWONINGEN IN HET ROERMONDSE VELD FOTO MONIEK WEGDAM

EXTERN

Monumentenoverleg

Periodiek wordt overleg gevoerd tussen de erfgoedclubs en de gemeente. Roermond is zeer rijk bedeeld met heemkundeverenigingen en erfgoedstichtingen. Dat geeft aan welk belang aan erfgoed wordt gehecht. In het Monumentenoverleg zijn de volgende partijen vertegenwoordigd: de Stichting Ruimte, de Stichting Rura, de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal, de Heemkundevereniging Roerstreek, de Stichting Open Monumentendag Roermond, de Werkgroep Archeologie Roermond, de Bond Heemschut, het Cuypersgenootschap, de Stichting Oude Kerkhof, de Stichting Kruiswegpark en het Gemeentearchief.

Regionaal ambtelijk overleg

Vanuit 'erfgoed' wordt regelmatig ambtelijk overleg gevoerd met de collega's van de Midden- Limburgse gemeenten en van de provincie.

Grote Limburgs steden overleg

De erfgoedambtenaren van de gemeenten Maastricht, Venlo, Sittard-Geleen, Heerlen, Weert en Roermond overleggen regelmatig over de aanpak van actuele ontwikkelingen.

6.2. ERFGOEDAGENDA

Een visie mag niet blijven steken in goede voornemens, daarom heeft de gemeente een uitvoeringsparagraaf opgesteld die we de Erfgoedagenda noemen. De voorliggende erfgoedvisie maakt inzichtelijk wat er wettelijk gezien aangepakt moet worden voor 2030 én welke wensen er nog liggen. Wat er wel en niet en in welk jaar opgepakt kan of gaat worden, blijft een kwestie van beschikbare capaciteit en middelen. In onderstaand overzicht wordt uitgegaan van de bestaande capaciteit in middelen en FTE. Wanneer er meer personele capaciteit wordt vrijgemaakt kunnen er sneller meer zaken worden opgepakt. In het overzicht zijn de reguliere taken als advisering op planvorming en omgevingsvergunningen en het vertrekken van reguliere subsidies aan bepaalde categorieën van gemeentelijke monumenten, religieus erfgoed en beleidsondersteunende activiteiten niet opgenomen.

Het verdient aanbeveling om vier jaar na vaststelling van de erfgoedagenda de stand van zaken op te maken en te evalueren welke aangepakte zaken goed lopen of juist bijsturing behoeven.

WILLEM DE ZWIJGERSCHOOL - 1954
ARCHITECT FRANS WIJSMA FOTO MONIEK WEGDAM

MARKT SWALMEN FOTO MONIEK WEGDAM

VILLA AAN DE WALBREUKERGRAAF - 1967 ARCHITECT JAN ZOLLNER FOTO MONIEK WEGDAM

PAND 1869 FOTO MONIEK WEGDAM

FOTO MONIEK WEGDAM

MELLE JANSEN **PAND 1869**

Melle loopt stage bij het poppodium van de nabijgelegen ECI. In zijn pauze verblijft hij graag op mooie rustige plekken in en om de stad om te chillen. Zo is de Abdijtuin naast de Munsterkerk favoriet maar dichterbij de ECI ook het pand 1869. Dat staat als een restant van het rijke industriële verleden middenin het Akcrospark. Het park zou wel iets levendiger mogen worden. Te weinig jongeren weten het te vinden. Toevoegen van een koffietent of mobiele drink- en eetkraampjes zouden kunnen helpen. Melle vindt het van groot belang dat Roermond zijn erfgoed koestert.

ARCHEOLOGIE

project	verwacht jaar van uitvoering	dekking voorzien of wens met richtbedrag
Zichtbaar maken archeologie, Groene St. Janspoort	2023 - 2024	ja
Archeologisch onderzoek in kelder Cuypershuis	2024	nee - € 10.000
Synthese archeologisch en bouwhistorisch onderzoek binnenstad	2024 - 2025	ja - € 40.000
Archeologie zichtbaar maken	2026	ja - € 50.000
Archeologiebeleid herzien	2027	ja - € 50.000
Publieksarcheologie		nee - € 50.000
Presentatie archeologisch onderzoek in de eigen musea		ja

MONUMENTEN

project	verwacht jaar van uitvoering	dekking voorzien of wens met richtbedrag
Inhuur verduurzamingsexpert monumenten	2023 ev.	ja - uit budget duurzaamheid
Opstellen monumentenbeleid	2025	ja - € 50.000
Erfgoedregistratie	2023 ev.	ja - € 50.000
Zichtbaar maken monumenten	2026	ja - € 50.000
Heractivering Kapelse Meule		ja - € 20.000
Uitvoeren Kerkenvisie	2025 ev.	ja - € 20.000 per jaar
Aanvullen monumentenbestand met nieuwe categorieën	2027	ja
Aanvullen gemeentelijke monumentenlijst	2027	ja
Monumenten buiten het centrum meer beleefbaar maken		nee

Monumentenroute		nee
Verbeteren toegankelijkheid en opknappen Synagoge Hamstraat		nee
Onderhoud Kapel in het Zand	2024 - 2030	nee
Onderhoud Kruiswegpark	2024 - 2030	nee

BESCHERMDE GEZICHTEN

project	verwacht jaar van uitvoering	dekking voorzien of wens met richtbedrag
Beleid en regelgeving beschermd stadsgezicht ontwikkelen	2024	ja - € 50.000
Kwaliteitsverbetering binnenstad in kader Gebiedsprofiel binnenstad	2024 ev.	Ja, dekking buiten erfgoed
Verfraaiing winkelpuien, wonen in, boven en tussen winkels	2024 ev.	Ja, dekking buiten erfgoed
Oprichting Stichting Stadsherstel	2023 ev.	ja

CULTUURLANDSCHAPPEN

project	verwacht jaar van uitvoering	dekking voorzien of wens met richtbedrag
Beleid cultuurlandschappen	2025 en deel van 2026	ja - € 20.000
Gebiedsontwikkeling Roermond-Oost (GORO)	2023 - 2028	ja, dekking buiten erfgoed
Transitie Nationaal Park de Meinweg	2023 - 2024	ja, dekking buiten erfgoed
Nationaal Programma Landelijk Gebied	2023 - 2030	ja, dekking buiten erfgoed
Ruimtelijk arrangement midden Limburg Ontwerpend Onderzoek	2023 - 2024	ja, dekking buiten erfgoed
Toeristisch-recreatieve ontwikkeling cultuurlandschappen		nee - € 50.000

IMMATERIEEL EN ROEREND ERFGOED

project	verwacht jaar van uitvoering	dekking voorzien of wens met richtbedrag
Aanpassingen archiefdepot	zsm	wens - € 150.000
Digitalisering gemeentelijke collectie	zsm	wens - € 100.000
Portal / website / e-depotvoorziening	zsm	wens - € 75.000
Erfgoededucatie voor jeugd en volwassenen	2024 - 2030	ja
Metamorfose project	2024 - 2025	ja
Educatieproject Stolpersteine met audiotour	2024 - 2030	ja
Aftrap bevrijdingsfestival Roermond	2024	ja
Ondersteuning publieksuitgaven	2024	ja
Joods Vastgoed onderzoek	2023 - 2024	ja
Inclusieve samenleving	2024 - 2030	ja
Collectievisie voor hele gemeentelijke collectie		wens
Toekomstvisie Cuypershuis	2025	ja
Collectiemanagementsysteem	2024	ja
Renovatie, verduurzaming en groot onderhoud van het Cuypershuis		ja

GEVEL AMBACHTSSCHOOL FOTO MONIEK WEGDAM

GEVEL TEEKENSCHOOL FOTO MONIEK WEGDAM

TEEKENSCHOOL - 1905 - ARCHITECT PIERRE CUYPERS FOTO MONIEK WEGDAM

KAPEL IN 'T ZAND FOTO MONIEK WEGDAM

DE ROER FOTO MONIEK WEGDAM

GEVEL VAN DE VOORMALIGE LLTB-TOREN - 1967
EN MONUMENT HET URSULAKAPELLETJE FOTO MONIEK WEGDAM

HOOFDREDACTIE
Chris Meys

REDACTIE
Erik Caris
Elka Berberich
Nicolle van Lith

FOTOGRAFIE
Moniek Wegdam
Peter Kessels
Guus Gazenbeek
Maartje van Berkel
Bureau RAAP
Ton Lupak
Chris Meys

ONTWERP
Ad Eight Creatieve Communicatie

DRUK
ARSprintmedia

DE SWALM FOTO RAAP

DE ASSELTSE PLASSEN FOTO MONIEK WEGDAM

ERFGOEDVISIE

2024 - 2030

gemeente **Roermond**